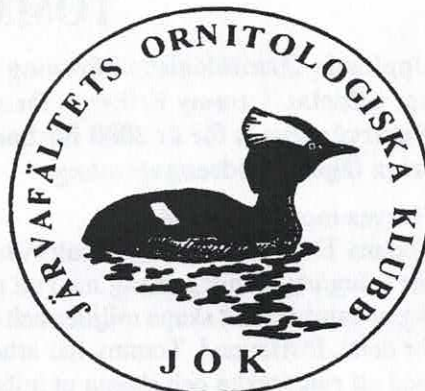

JOK-BLADET

2 - 2008

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2008.09.01)
E-mail: olle.bernard@comhem.se
JOKs hemsida: jok.hemsida.net

ÄNTLIGEN KOM DEN VITA HÄGERN, EN ÄGRETHÄGER, TILL JÄRVAFÄLTET

Tidigt på morgonen den 19/4 (ca kl 05:40) upptäckte en morgonpigga Ingemar Edmundh äntligen, det som många av oss väntat på i flera år, Järvafältets allra första vita häger.

Inte helt överraskande var den vita hägern en ägretthäger eftersom silkeshägrar, och i synnerhet kohägrar, är betydligt sällsyntare i vårt land och framför allt i vår del av detta.

Ägretthägern anlände förmodligen till 30-meterskärret kvällen/natten innan morgonens upptäckt då den sågs stå och vila, drygt 50 meter norr om 30-metersstigen. Här stannade ägretthägern kvar till ca kl 07, men då tog den helt plötsligt till vingarna och flög mot Älgkärrstippen för att sedan vinkla av tillbaka mot Igelbäcken och där efter fortsätta söderut över Barkarbyfältet.

Tyvärr var det alldeles för få JOKare som fick glädja sig åt observationen av ägretthägern, vilket dämpade glädjen och fest-yran för de som hann se hägern.

Ägretthägrar ses numera årligt vid flera tillfällen i vår del av landet, vilket naturligtvis ökar på möjligheterna att åter få ett besök av arten på Järvafältet.

Några dagar innan Järvafältets första ägretthäger upptäcktes, gästade en "ägrett" Svartsjöviken och alla trodde väl att det var samma individ som sågs vid 30-meterskärret. Bilder visar emellertid att observationerna gäller två olika ägretthägrar. Individerna vid Svartsjöviken var i häckningsdräkt med mörk näbb, medan ägretthägern i 30-meterskärret var en yngre ännu icke häckande fågel med gul näbb.

Ägretthäger blev art nr 260 som observerats på Järvafältet och art nr 253 på områdets norra del.

PS 1: Nu väntar vi på nästa vita häger på Järvafältet.

Kanske blir det en kohäger, som under flera dagar stillsamt födosöker bland highlandcattlekorna i 30-meterskärret.

Kentsk tärna — ytterligare en ny art på Järvafältet, läs mer på sida 5.

Succéår för 30-meterskärret

Kärret, med sitt unika namn, har under år 2008 bjudit på rejält många intressanta fåglar och hittills i år har bl a följande arter observerats i 30-meterskärret: Ägretthäger, dvärg- och dubbelbeckasin, vaktel, kornknarr, trastsångare, ringtrast, sommargylling, vinterhämling samt förbisträckande svärta, kustsnäppa och myrspov. Läs mer om "30-meters", och inte minst kärrets goda fågelår, på sidorna 8-10.

TOMMY ERIKSSON PRISAD

Upplands Ornitologiska Förening (UOF) har tilldelat Tommy Eriksson föreningens Naturvårdspris för år 2008 för hans mångåriga fågelskyddsengagemang.

”Juryns motivering lyder:

Tommy Eriksson får UOF:s naturvårdspris för sitt mångåriga engagemang med att ringmärka fåglar samt för att skapa miljöer och biotoper för deras fortlevnad. Tommy har arbetat hårt med att ringmärka och släppa ut infångade duvhökar från jaktuppfödare av fasaner och raphönor i Uppland och i Södermanland. Han har tillsammans med andra även arbetat för fågellokalen Broängarna och lyckats

engagera flera krafter, bland annat kommunen, för att göra denna miljö mer vänlig både mot fåglar och mot människor.

Vi hoppas på att årets naturvårdspris skall sporra honom i hans fortsatta arbete och engagemang för Upplands fåglar.”

JOK gratulerar givetvis vår sekreterare till den mycket välförtjänta utmärkelsen.

Tommys arbete med målsättningen att bevara och utveckla fågelfaunan på Järvafältet, som ju också tillhör Uppland, förstärker tveklöst UOF:s-juryns utomordentligt goda val av årets Naturvårdsprisvinnare.

ÖKAT MEDIALT INTRESSE FÖR FÅGLARNA PÅ JÄRVAFÄLTET

Utnämningen ”Järvafältets hjälte 2008” som JOK-bladets redaktör, fortfarande mycket överraskad förärats med, gav en medial uppmärksamhet under våren som väl ingen kunnat ana. Direktsändning i radio från Säby strandäng, studiosamtal i direktsänd TV, inslag i Järfälla lokal-TV, artiklar/reportage i bl a Svenska Dagbladets riksupplaga, ”Lokaltidningen” samt ”Mitt i Järfälla”.

Vid min medverkan i media har jag efter bästa förmåga försökt att bli berättare om att det finns riktigt gott om fåglar på Järvafältet, och min förhoppning är att årets uppmärksamhet i media skall vara till nytta för Järvafältets natur och inte minst för områdets fågelfauna.

Information om höga naturvärden, som till exempel rik fågelfauna, i ett stycke lättillgänglig skärgård anses av undertecknad som mycket viktigt. Detta kan till och med vara avgörande för bevarandet och skyddet av dessa marker i framtiden.

Naturresevat utgör tyvärr ingen garanti för ett evigt skydd, men beträffande Järvafältets naturresevat finns för närvarande inget akut hot om några negativa förändringar.

Planerade och pågående utbyggnader i fältets omedelbara närhet kommer emellertid tveklöst att öka trycket på reservaten. Det är givetvis positivt med ett ökat antal reservatsbesökare, men risken finns att några av dessa inte uppträder som man kan önska sig i ett naturresevat. Det förväntade ökade trycket kan därför få en negativ effekt på fåglar, liksom många andra djurarter, och växter.

JOK önskar att aktuella kommuner vid Järvafältet väljer att avsätta erforderliga medel så att lämpliga insatser kan utföras för att underhålla och skydda Järvafältets naturresevat. Detta då helst med en mycket tydligt uttalad målsättning att dagens höga naturvärden i naturresevat skall bevaras.

Rubrik + inledning i Svenska Dagbladet.
Publicerad: 5 maj 2008.

Fåglarna i Sverige stadigt färre

Entusiastiska fågelskådare i Järfälla visar att egna insatser kan rädda miljön för flera arter.

Antalet fåglar i Sverige har minskat de senaste 30 åren. Åtgärder krävs nu för att hejda utvecklingen menar forskare. Ett exempel finns i Järfälla där fågelentusiaster har förvandlat en igenvuxen sjö till en oas för fjäderfän.

Rubrik + inledning i Mitt i Järfälla.
Publicerad: 20 maj 2008.

Säbysjön lever upp igen

Efter en omfattande räddningsaktion har fågellivet börjat återvända.

Säbysjön bakom Ikea var känd för sitt rika fågelliv. Men sjön växte igen och fåglarna försvann. Då bestämde sig Järfällas ornitologer för att rädda sjön.

HÖSTENS PLANERADE NATURVÅRDSARBETEN

Järfälla kommun har under augusti månad handlat upp entreprenörer med tillgång till lämpliga maskiner för att under hösten utföra underhållsarbeten vid våtmarkerna Säby strandäng och 30-meterskärret.

Vid **Säby strandäng** är det tänkt att fastlandets mest sankta och för djuren svårbetade område, närmast den sk blå bården, skall vass- och tuvröjas med hjälp av lämpliga maskiner. Dessutom kommer de sk koövergångarna och "lagunerna" vid strandängens diken att restaureras.

Större delen av strandängens yta förväntas bli bra betad av hästar och kor, men om detta misslyckas kan det bli aktuellt med en kompletterande maskininsats.

Inga maskininsatser är just nu planerade för öarna utanför strandängen. Eftersom öarna är sk flytöar finns uppenbar risk för att dessa kan förstöras om tyngre maskiner klättrar upp och arbetar på öarna.

Varje vår ses i samband med högvattenperioden mer eller mindre stora vassöar segla omkring i Säbysjön, och det skulle vara rejält olyckligt om några av skratmåsarnas öar stack iväg. Därför är för närvarande den säkraste lösningen för underhållet av öarna att bearbeta dessa manuellt, dvs genom att t ex lia av öarna.

Vi får väl hoppas på att kommande vinter bjuder på lite mer vinter än den närmast föregående så att JOK kan genomföra sin traditionella vassröjningsdag och därmed säkerställa bra häck-

ningsförutsättningar för bl a skratmåsar, rörhöns och flera arter änder.

Om det visar sig att även kommande vinter inte heller erbjuder tillräckligt bra is för JOKs insats, får vi nog börja tänka om och försöka finna på andra lösningar. Detta kan t ex vara att försöka finna en entreprenör med tillgång på lätta vassslättermaskiner, som inte skadar/kör sönder/ Säby strandängens öar.

I **30-meterskärret** kommer entreprenören att bl a arbeta med att avlägsna örter och tuvor som inte betas bort av korna.

Eventuellt kommer även en del stubbar, som för närvarande bl a försvårar underhållet med maskin typ slaghacka, att avlägsnas.

Genom dessa insatser bör den typ av våtmarksyta, som idag finns nedanför parkeringen och ett stycke norr om 30-metersstigen, utökas i riktning mot Säbysjön.

Vid **Säby strandäng** genomfördes under sommaren en förflyttning av den närliggande hästhagens staket i riktning bort från våtmarken, vilket bör gynna både fåglar och skådare. Dessutom sågades i slutet av augusti de stora björkar (3 st) som begränsat skådandet från obskullen vid "stora ladan" norr om Säby gård.

Även under denna höst finns planer på att slaghacka/fräsa delar av **Väsby sjöäng**. Målsättningen är att förhindra igenväxning och då främst av växter typ vecketåg som inte ingår bland de betande kornas favoritmat.

DET TYCKS TYVÄRR DRÖJA MED ETT NYTT FÅGELTORN VID SÄBYSJÖN

För närvarande (i augusti) finns tyvärr ingenting positivt att meddela angående det så hett önskade nya fågeltornet vid Säbysjön. Järfälla kommun tycks i dagsläget helt enkelt inte ha tillräckliga resurser för att klara av att bygga ett nytt torn. Åtminstone inte kommande vinter. Ett visst planeringsarbete pågår emellertid och vi får hoppas på att bättre tider kommer, så att ett nytt fågeltorn så småningom kan byggas.

I stället får vi glädja oss åt att Järfälla kommun vill avsätta tillräckligt med pengar så att Säby strandäng och 30-meterskärret kan underhållas. Att rädda dessa våtmarker från att åter växa igen, och om möjligt även försöka utveckla dessa till att bli ännu bättre anpassade för ak-

tuella fågelarter, har definitivt högsta prioritering då det gäller att nyttja de pengar/resurser som kommunen kan ställa upp med.

Men visst är det också mycket angeläget med ett nytt fågeltorn, vilket sannolikt skulle bidra till att ytterligare öka fågelintresset i området. Det nuvarande tornet är, som alla besökare kunnat konstatera, mycket rankt och dessutom så pass litet att bara några få skådare ryms där samtidigt.

Tornets begränsade storlek gör det i princip omöjligt för besök av t ex exkursioner och skolklasser.

Att behöva stå i kö för att komma upp i torn och få skåda fågel skall helst aldrig få förekomma.

HANDIKAPPANPASSNING VID SÄBY STRANDÄNG

I föregående nummer av JOK-bladet presenterades Järfälla kommuns planer på att göra Säby strandäng ännu mer tillgänglig för fågelintresserade med olika funktionshinder.

I projektet ingår bl a att vägen ner till obsplatsen norr om strandängen skall förbättras.

Dessutom planerades för att denna vägsträcka skall utrustas med hjälpmedel i form en lågt placerad vit "ledstång", så att synskadade på egen hand skall kunna besöka obsplatsen.

Dessa åtgärder, som planeras för att personer med kraftigt nedsatt syn skall kunna "skåda" fågel vid Säby strandäng, bör vara något av ett

s k pilotprojekt och därför skapa extra stort intresse.

Förhoppningen var att arbetena vid Säby strandäng färdigställdes under den gångna vintern och därmed varit klara inför våren/sommaren 2008. Tyvärr lyckades projektet av flera olika skäl inte genomföras enligt önskad tidsplan.

Vi kan därför bara hoppas på att Järfälla kommuns mycket lovvärda initiativ, för att underlätta för människor med olika former av funktionshandikapp att besöka och skåda fågel på Säby strandäng, kan utföras under kommande vinter.

VINTERNS FÅGELMATNINGAR

JOKs fågelmatningar

Eftersom nästa JOK-blad inte kommer ut förrän under december informeras redan nu om de fågelmatningar som JOK även denna vinter planerar att arrangera.

I likhet med tidigare vintrar kommer fågelmatningar att anordnas av JOK söder om Säbysjön (nära stigen till fågeltornet) samt väster om Fäboda gård (utefter vägen mot Översjön). JOK kommer som vanligt att köpa in solrosfrö samt även en del talg.

Pengar till detta tas ur JOKs klubbkassa.

Det är givetvis värdefullt med extra bidrag och stötning till klubbens matningar, vilket många av klubbens medlemmar generöst ställt upp med under åren.

Frågor angående JOKs matningar bör ställas till:

Björn Wester eller Bo Hallman

(Fäbodamatningen)

Olle Bernard, Tommy Eriksson eller

Tommy Carlsson (Säbysjömatningen).

Några andra fågelmatningar

Fågelmatningar finns även denna vinter vid: Väsby gård (Sollentuna kommun ansvarar). Utefter vägen mellan Väsby gård och Viby (Sollentuna kommun och SNF Sollentuna ansvarar).

Vid 30-metersparkeringen finns även denna vinter en s k fågelrestaurang, där solrosor, lin, blandsäd m m sätts för fåglarnas räkning. För fågelrestaurangen ansvarar Järfälla kommun, ivrigt påhejade av JOK.

HUR MÅNGA ARTER BLIR DET I ÅR PÅ NORRA JÄRVA?

Hittills i år (t o m 31/8) har det observerats 182 arter på norra Järvafältet och däribland ett hyfsat antal för området ganska rara arter. Bland dessa kan nämnas mindre sångsvan, svärta, sjöorre, vaktel, ägretthäger, kornknarr, kustsnäppa, dubbelbeckasin, rödspov, myrspov, kustlabb, kentsk tärna, kungsfiskare, trast-sångare, sommargylling och bändelkorsnäbb.

Det finns lyckligtvis ytterligare ett antal nya årsarter med hyfsat god chans att upptäcka under hösten. Bland dessa finns spetsbergsgås, blåsgås, bergand, rödstrupig pipplärka och snösiska.

Mera sällsynta, men ändå med möjliga att upptäcka i området, är småskrake, brun glada, ängshök, aftonfalk, småsnäppa, tallbit och videsparv.

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Tommy Berlin, Järfälla
Gun-Britt de Verdier, Sollentuna
Fridsta Eja, Hässelby
Göran Jergefalk, Järfälla

Sven-Erik Jonsson, Sundbyberg
Hans Markgren, Vällingby
Lars Stenson, Hässelby
Ruth Stenson, Hässelby

Gunilla Torpare, Sollentuna
Tommy Unger, Alunda
Mats Åström, Nacka

KENTSK TÄRNA - NY ART PÅ JÄRVAFÄLTET

Den 18/8 upptäcktes en kentsk tärna (adult) av "Matte" Weiland då den sträckte mot sydväst över Barkarbyfältet.

Inlandsobservationer av denna art är tämligen ovanliga och därför utgjorde väl inte kentsk tärna någon av de arter som stod allra högst upp på väntelistan gällande nya arter för Järvafältet. Därför upplevdes nog "Mattes" observation av många som lite extra överraskande, men också desto mera glädjande.

Kentsk tärna blev årets andra nya art på Järvafältet. Den första var ägretthäger.

Stort grattis till "Matte" för upptäckten av den **kentska tärnan, vilken är art nr 261 som observerats på Järvafältet och art nr 254 på områdets norra del.**

JOK HJÄLPER TILL MED VÄSBY GÅRDS NATURKAFÉ

Naturskolans kafé i Väsby gård har under många år utgjort en populär mötesplats för bl a oss JOK-are.

För driften av Naturkaféet har föreningar med verksamheten främst inriktad mot naturskydd, miljöfrågor och friluftsliv ansvarat, och för närvarande är det Naturskyddsföreningen i Sollentuna (SNF) som har huvud- och samordningsansvaret för kaféverksamheten.

Övriga föreningar som denna höst medverkar för att sköta driften av naturkaféet är Friluftsförbundet i Sollentuna och Södra Upplandskretsen av Svenska Turistföreningen.

Det finns dock fortfarande problem med att klara av att bemanna kaféet vid samtliga av de söndagar under hösten, vintern och våren som kaféet förväntas vara öppet.

JOK har p g a dessa bemanningsproblem tillfrågats om vi har möjlighet att hjälpa till, och detta genom att sköta kaféet vid 1-2 söndagar per höst och vår.

JOKs kontaktperson **Karin Callmer** deltog i slutet av augusti vid ett möte med övriga aktuella föreningar och då accepterade hon, i JOKs namn, att "mjukstarta" genom att "delansvara" för kaféet under söndagen den 5/10.

JOKs premiär naturkafé-söndag blir således den 5/10.

Karin behöver givetvis hjälp för att seeringen skall fungera och därför är det värdefullt om du, som kan tänka dig att hjälpa till vid Naturkaféet den 5/10, kontaktar Karin.

Detta arbete är, som så ofta i föreningsverksamhet, av ideell karaktär. Dock brukar kaféverksamheten, utslaget på en hel säsong, gå med en liten vinst vilken tillfaller föreningarna i den proportion som dessa medverkat vid driften av Naturkaféet.

Du som är intresserad av att hjälpa till vid Naturkaféet under söndagen den 5/10, eller någon annan söndag i vinter/vår (troligen i februari), skall kontakta Karin Callmer, tel: 08-754 49 66.

SÖNDAGSFIKAT

Då sträckskådandet, och därmed för övrigt den intensivaste perioden av årets fågelskådande, håller på att trappas ner i början av november, finns det tid för att under söndagarna traditionsenligt söka sig till Naturskolans fik.

Väl mött på
Naturskolans
fik (Väsby gård)
söndagar **exakt** kl 11:00.

HÖSTENS INNEKVÄLLAR

Programmet för höstens innekvällar ingick i JOK-blad 1/2008 och finns dessutom att läsa på JOKs hemsida.

En liten påminnelse om innekvällarna:
23/9- **Kustfågelinventering** (Stockholms län) presenteras av Sören Lindén.
(Observera datumet -23/9!)

4/11- "Med JOK till östra Turkiet".
Göran Forsberg och Stig Holmstedt berättar och visar bilder.

SKOGSBRÄNDER I JUNI 2008

Den 9 juni upptäcktes en mindre skogsbrand strax söder om parkeringen vid Fäboda. Brandkåren fick ganska snart branden under kontroll. Området som brann var cirka 50x100 meter stort och bestod till största delen av hållmarkstallskog.

På eftermiddagen den 10 juni upptäcktes en ny brand cirka 300 meter väster om Fäboda, en bit in bakom JOK's fågelmatning. Platsen låg lite mer otillgängligt än första branden men kunde släckas efter någon timmes insats av brandkåren.

När den andra branden var under kontroll syntes en ny kraftigare rökelare några hundra meter söderut i riktning mot Kalkviken och Brända berget. De brandbilar som var på plats måste omgrupperas och förstärkas. Med min lokal-kännedom erbjöd jag mig att lokalisera branden närmare. Jag körde ned till västra sidan av Kalkviken och sprang rakt österut mot röken. Efter att ha passerat fuktstråket som sträcker sig norrut från Kalkviken kom jag fram till slutningen med granskog som övergår i hållmarkstallskog. Där mötte jag brandfronten med en längd av några hundra meter. Kvällen var varm och blåsig så elden spred sig fort. En snabb språngmarsch tillbaka till vägen och sedan till brandkåren som efter lite överläggningar omgrupperade till vägen sydost om Kalkviken. Förstärkning kallades in och en ny styrka gick in från södra spetsen av beteshagen söder om Fäboda. Bilar från cirka 5 brandkårer var engagerade i släckningsarbetet. Sent på kvällen var branden under kontroll. Under natten sköttes bevakningen av ett 50-tal hemvärnsmän innan eftersläckningsarbetet återupptogs av brandkåren dagen efter. När släckningsinsatsen var avslutad fick jag som markägarrepresentant under en vecka göra dagliga tillsynsrundor för att ha koll på mindre markbränder som blossade upp. Ett tiotal mindre härdar kunde släckas med vattendunk, några större fick brandkåren komma ut och släcka med hjälp av slangarna som låg kvar i området.

Samma kväll som den stora branden brann ett litet område mellan Nysved och Väsby gård. Troligen hade vinden fört gnistor med sig i den kraftiga blåsten. Några dagar senare brann det i ett mindre område på Järfällasidan, sydost om Översjön.

Den större branden den 10 juni är vad jag vet, och vad brandkåren trodde, den största skogsbranden i Sollentuna de senaste 50 åren. Området som brann är drygt 350 meter långt och i snitt 150 brett, dvs cirka 50.000 m².

I slutningarna är det främst granskog som brunnit och på några platser även aspbestånd. Branden gick snabbt över marken i slutningarna som inte blev så hårt bränd. De flesta smågranar och unga lövträd har dött där och en del av de stora träden. Uppe på hållmarken fick elden ett starkare fäste och här är nästan allt bränt. En del av de största tallarna är fortfarande gröna men det mesta av den översta delen av marken är bortbränt så rötterna ligger oskyddade och skadade. Troligen kommer de flesta av träden uppe på hållmarken att falla omkull.

Det var några dramatiska timmar på kvällen i de torra markerna och den kraftiga blåsten. Nu ska det bli spännande att följa utvecklingen av vegetation och djurliv på brandplatsen. Det kommer att finnas mycket död ved i området, både stående och liggande. Under hösten ska vi fälla några av de "farligaste" träden som står intill den markerade stigen som går i nordöstra kanten av brandområdet. Annars ska skogen vara orörd efter branden. Gör gärna besök på platsen och rapportera intressanta observationer. Vi kan kalla platsen "Nya Brända berget". Informationstavlor på plats informerar om riskerna i området.

BRANDEN PÅ FORNBORGSBERGET

I augusti 1999 brann det på Fornborgsbergets nordöstra sida.

Branden fick positiva effekter för fågelskådarna som tack vara branden fick bra utsikt över sträckande fåglar mot norr och öster.

I grantopparna nedanför berget kunde bändelkorsnäbbar studeras på nära håll under hösten 2002.

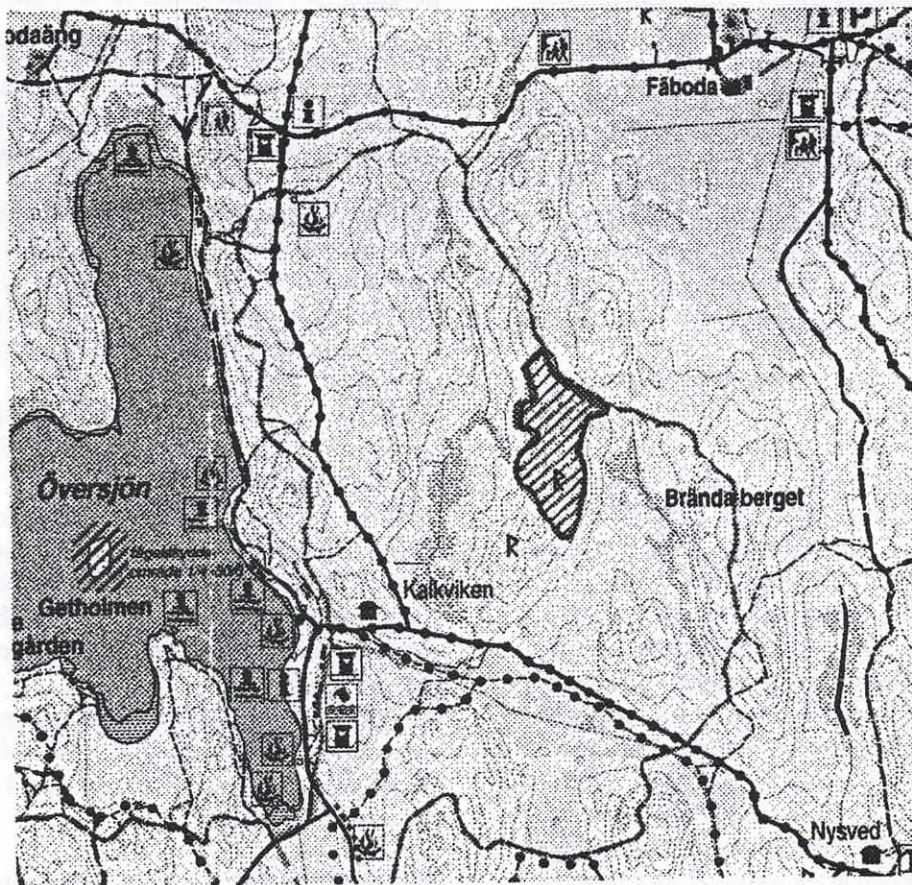

I de brandskadade granarna har tretåig hackspett observerats.

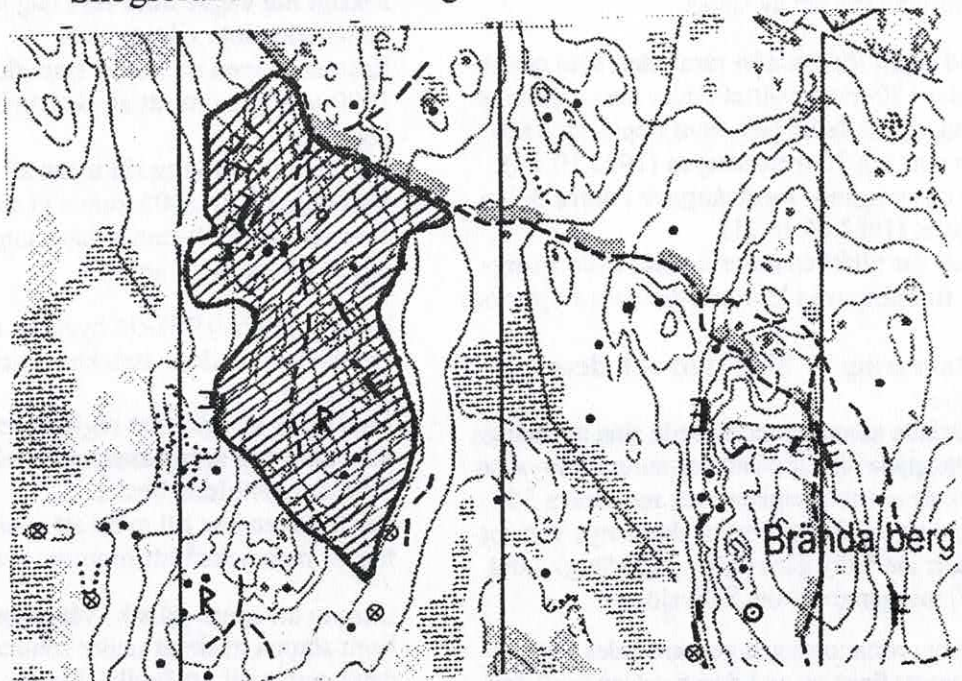
Rikard Dahlé

SKOGSBRANDENS LÄGE

Området snedstreckat på kartan

Skogsbrandens utbredning

100 m

30-METERSKÄRRET I ALLT BÄTTRE FORM

Enligt JOKs dokumentation från 1960-talet utgjorde 30-meterskärret den då bästa lokalen på norra Järvafältet för vadare.

Tyvänn växte kärret igen, och i slutet av 1980-talet täcktes hela kärret av flera meter hög slyskog, vilket gjorde att inga vadare vare sig rastade eller häckade i kärret.

Givetvis fanns det fåglar i kärret även under perioden med slyskog, men då gällde det arter som är relativt rikligt förekommande på många andra platser på norra Järvafältet.

Det fanns dock några få arter som observerades i 30-meterskärret under dess slyskogsperiod och är värda en extra notering.

Framför allt gäller detta **pungmes**, en art som observerades första gången på Järvafältet år 1990 och detta i samband med att ett par häckade framgångsrikt vid Råstasjön.

Den 21/4 1991 upptäcktes en pungmes vid södra delen av Säbysjön och den 27/4 hittades efter idogt letande ett **pungmesbo i 30-meterskärret**. Detta hängde i en hög björk, belägen söder om 30-metersstigen. Pungmesen sågs vid boets närhet fram t o m 11/6 1991, men det blev tyvärr aldrig någon häckning.

Vid denna tid ökade pungmesens utbredningsområde norrut och arten observerades bl a på flera lokaler i Uppland. Några år senare avbröts denna trend och pungmes återgick till att bli en stor raritet i vår del av landet.

Bland andra för området rara arter, som observerades i 30-meterskärret under dess slyskogsperiod, var en **hökuggla**, som upptäcktes alldeles norr om 30-metersstigen (1992.10.18), samt en sjungande **busksångare** i norra delen av kärret (1982.06.16-21).

Vid ett par tillfällen observerades även sjungande **flodsångare** i kärret under dess slyperiod.

Restaurering av Säbysjön och dess våtmarker

Då Järfälla kommun redovisade sina av många efterlängtrade planer på att restaurera Säbysjön ingick även i skötselplanen att restaurera 30-meterskärret och att försöka skapa nya våtmarker norr om Säby gård (Säby strandäng) samt vid Finnängen (norr om Säbysjön).

Eftersom restaureringen genomfördes i ett naturreservat finns en av Länsstyrelsen godkänd skötselplan (daterad 1991.03.23 och reviderad

1996.01.08 då den kompletterats med tillstånd för dämnet i Igelbäcken/30-meterskärret).

Förväntningarna på ett lyckat resultat riktades av oss skådare främst mot 30-meterskärret, där man enligt JOKs dokumentation tidigare kunnat avnjuta t o m dubbelbeckasinspel.

Restaureringen av Säby strandäng

Alla inblandade i restaureringen blev nog rejält överraskade över det mycket lyckade resultat som vi redan, egentligen så snart som restaureringen påbörjats i början av 1990-talet, kunde notera vid Säby strandäng.

Skrattmåsarerna kom tillbaka till Säbysjön och började häcka på de öar som grävts/skapats utanför strandängen.

Dessutom sökte sig både häckande och rastande vadare till strandängen, vilket får anses utgöra ett starkt bevis på den lyckade restaureringen. Detta med tanke på att vadarfåglar på den tiden, var vad man skulle kunna kalla för en stor bristvara på Järvafältet.

Den största utmaningen vid planeringen av restaureringen, vill nog undertecknad påstå, var att skapa ytor vid Säbysjön som kunde locka till sig vadare.

Restaureringen av 30-meterskärret

Hur har det då lyckats med restaureringen av 30-meterskärret?

Riktigt bra vågar man väl i dag påstå, även om målet ännu inte riktigt nåtts.

Restaureringen av kärret startade i början av 1990-talet genom att slyskogen började avlägsnas.

Det tog lite väl lång tid innan all sly var borttröjt, men ungefär år 2005 kunde vi äntligen blicka ut över ett öppet 30-meterskärr, ungefär så som det såg ut för ca 50 år sedan.

Under vintern 1995-96 byggdes ett dämme i Igelbäcken på dess sträckning genom 30-meterskärret.

Med hjälp av dämnet regleras vattennivån i Säbysjön och sjöns anslutande våtmarker enligt Vattendomstolens beslut.

Regleringen har till syfte att gynna sjöns fågel-fauna, men också att bromsa sjöns igenväxning.

Genom att spara på sk ”våratten”, för att långsamt släppa ut detta under sommaren, bidrar detta starkt till att Igelbäcken får ett strömmande vatten även under mycket torra somrar,

något som alldeles säkert gynnar vattenfaunan i bäcken ända ut till Edsviken.

Regleringen har således på flera sätt visat sig mycket lyckosam och utgör tveklöst nyckeln till den framgångsrika restaureringen av Säbysjöns våtmarker (Säby strandäng och 30-meterskärret).

Flera arter vidare har under de senaste 10-15 åren, dvs efter restaureringen, observerats i 30-meterskärret under sträcktid. Tofsvipor och enkelbeckasiner häckar numera varje år med flera par på lokalen. Dubbel- och dvärgbeckasinspel har hörts, liksom vaktel, kornknarr och småfläckig sumphöna. Trots att 30-meterskärret ännu inte kan anses vara färdigrestaurerat, har således bl a vadarna upptäckt detta.

För att kärret skall kunna utvecklas till en ännu intressantare lokal för främst vidare krävs förmodligen att bl a stubbar och tuvor av vekegång avlägsnas. Detta för att skapa bättre betesytor, vilket förhoppningsvis gör att en större del av kärret får karaktären av en välbetad strandäng.

I en framtidsvision finns också att små grunda pölar grävs i kärret och att de då uppschaktade massorna används för att skapa bankar/öar ute i kärret.

En mycket viktig del i underhållet av Säbysjöns våtmarker utgör en god tillgång på betande djur. Utan dessa tämligen lågt betalda naturvårdsarbetare, skulle det förmodligen vara tämligen svårt att bevara våtmarkerna i det skick som vi önskar.

Förutom betande djur är det önskvärt med årliga insatser av maskiner som kan utföra slaghackning och fräsning av våtmarkerna, så att dessa inte växer igen.

Tyvärr bromsas utvecklingen av 30-meterskärret p g a att detta utgjort ett målområde för militären i samband med skjutövningar med tung ammunition.

För att kunna genomföra de arbeten som krävs, för att göra 30-meterskärret ännu bättre ur fågelsynpunkt, måste projektinsamling genomföras och eventuell upphittad farlig ammunition avlägsnas. Försvaret har sedan några år tillbaka fransagt sig all medverkan i detta arbete, vilket innebär att kostnaderna därmed kommer att belasta Järfälla kommun. Något som definitivt inte underlättar och påskyndar 30-meterskärrets fortsatta utveckling.

Järfälla kommun har under hela restaureringsperioden ansvarat för arbetet och kostnaderna för detta. Ett visst ekonomiskt bidrag har dock erhållits från bl a Länsstyrelsen.

I Järfälla kommuns restaureringsarbete vid 30-meterskärret utgör **JOK medfinansierar** vid kommunens ansökan om statligt bidrag till lokala och kommunala naturvårdsprojekt ur den sk "Miljömiljarden" för projektet "Stubbfräsning i Igelbäckskärret" (västra delen).

JOKs bidrag är ej i form av kontanta pengar till projektet, utan utformat som en arbetsinsats vilken värderas till mellan 35-40 000 kr. JOKs medverkan, som ideell förening, utgjorde för övrigt ett villkor för att kommunen skulle kunna ansöka om det aktuella statliga bidraget.

JOKs arbetsinsats består i att studera kärrets fågelfauna och göra en uppföljning av denna efter avslutad stubbfräsning. Förhoppningsvis utgör JOKs årliga "Fågelrapporter" tillräcklig redovisning av förändringarna för områdets fågelfauna.

Intressanta observationer vid 30-meterskärret under 2008 (t o m 31/8)

Under 2008 (t o m 31/8) har ett trevligt stort antal intressanta arter observerats i 30-meterskärret, vilket visar något av den potential som lokalen har.

Den positiva utvecklingen överensstämmer väl med den förhoppning som JOK hade inför kärrets restaurering. En förhoppning som främst grundat sig på JOKs dokumentation från tider då kärret var en öppen våtmark.

Vinterobservationer

Under vintern sågs relativt ofta en **strömstare** i Igelbäcken och då främst i området nära Stens bro.

En övervintrande **varfågel** observerades i princip dagligen då den satt och spanade från toppen av någon av kärrets buskar.

En likaså övervintrande **dubbeltrast** sågs ofta i 30-meterskärret. Detta var andra vintern som denna individ valde att övervintra på lokalen.

Innan vintern var helt förbi, och då det fortfarande endast fanns begränsat med öppet vatten i kärret, upptäcktes en födosökande **dvärgbeckasin**.

Övriga observationer t o m 31/8.

Under hösten 2007 bearbetades kärrets del närmast parkeringen med slaghacka, vilket starkt bidrog till att årets våröversvämning skapade en hyfsat stor och väl synlig vattenspegel.

Denna öppna vattenyta, som vi aldrig tidigare upplevt på denna plats, lockade till sig rastande **sångsvanor** och flera arter änder (**blåsänder, snatteränder, krickor, gräsänder, skedänder** och **brunänder**) och detta i ett betydligt större antal jämfört med tidigare vårar.

Även **smådoppingar** visade intresse för 30-meterskärret och den 17/4 fanns 5 st smådoppingar på lokalen. Trots ivrigt spel under häckningssäsongens inledning noterades ingen smådoppinghäckning i kärret.

Under natten den 7-8/6 hördes en spelande **vaktel** i nordöstra delen av 30-meterskärret.

En **rördrom** satt under några dagar och "tutade" i norra delen av 30-meterskärret (utanför Sjögården). Större delen av perioden (14-23/5), som rördrommen fanns på norra Järvafältet, uppehöll den sig dock vid Säbysjön.

På morgonen den 19/4 upptäcktes en **ägrett-häger** i 30-meterskärret, vilket utgör **första** fyndet av arten på Järvafältet.

Den 3/6 upptäcktes en **kornknarr** i 30-meterskärret, i närheten av den sk 30-metersbunkern.

Rastande **tranor** ses numera nästan årligen i kärret, men ännu endast vid enstaka tillfällen. Någon gång i framtiden kommer nog tranor att häcka på norra Järvafältet och en av de platser som borde vara lämplig för detta är nog norra delen av 30-meterskärret.

En spelande **dubbelbeckasin** hördes i nordöstra delen av kärret under kvällen den 12/5, samt under morgon och kväll påföljande dag. I månadsskiftet augusti-september uppehöll sig en rastande **dubbelbeckasin** i 30-meterskärret.

Den 9/5 jagade en **dvärgmå**s insekter tillsammans med skrattmåsar på låg höjd över kärret.

Under två dagar i slutet av april rastade en **ringtrast** på kärrets välbetade ytor och då ofta relativt nära parkeringen.

En **trastsångare** hördes under perioden 16/5-8/6 ofta ivrigt sjungande i ett buskage vid Igelbäcken, mellan dämmet och ALU-bron.

Under morgonen den 30/5 uppehöll sig en sjungande **sommargylling** bl a i trädridan utefter Igelbäcken nedströms dämmet.

Tillsammans med födosökande björktrastar sågs under våren fyra **vinterhämplingar**, vilket sannolikt utgjorde samma grupp som övervintrat på Barkarbyfältet.

En sjungande **rosenfink** hördes nära dämmet den 2-3/6.

Sträckande fåglar

30-meterskärret är sedan några år tillbaka tämligen välbevakat under sträcktid vilket medfört att bl a följande intressanta arter observerats sträcka över lokalen hittills i år (t o m 31/8): **Svärta, Kustpipare, Kustsnäppa, Myrspov, Småspov, Skräntärna** och **Lappspurv**.

Häckande arter i 30-meterskärret år 2008

Vattenrall

Tofsvipor

Enkelbeckasin

Ångspiplärka

Gulärta, åtminstone häckningsförsök

Sädesärta

Stenskvätta

Buskskvätta

Sävsångare

Törnskata

Sävspurv

Dessutom nyttjas kärret för födosök av områdets häckande rovfåglar som t ex **ormvråk, brun kärrhök, tornfalk, duv- och sparvhök**.

30-meterskärrets framtid

30-meterskärrets framtid och utveckling är allra främst beroende på Järfälla kommuns satsning och prioritering av tillgängliga pengar för naturreservatens skötsel.

Man skall dock, då man funderar över kärrets framtid, inte glömma nödvändigheten av betande djur, för utan kor och hästar är det sannolikt omöjligt att underhålla en yta av 30-meterskärrets storlek. Igenväxning skulle utan betesdjur, precis som den gjorde för några decennier sedan, åter drabba kärret.

JOK hoppas givetvis på att vi i samarbete med Järfälla kommun kan fortsätta med restaureringen samt underhållet av 30-meterskärret. Detta med inriktning på att skapa riktigt goda förhållanden för den fågelfauna som kräver öppna och välbetade, alternativt eller i kombination med maskinellt bearbetade, våtmarksytor. En typ av biotop som det råder stor brist på i bl a vår del av landet.

HUR REAGERADE MÅSARNA PÅ DEN UTEBLIVNA VASSRÖJNINGEN?

Skrattmåsar anlände till Säbysjön vid normal tid och hur dessa då reagerade på den nästan helt uteblivna vassröjningen är naturligtvis svårt att svara på. Men lite missnöjda bör nog måsarna ändå varit.

Till all lycka valde skrattmåsar att stanna kvar och häcka på öarna utanför Säby strandäng, men kolonin var i år en aning mindre jämfört med de senaste åren.

Skrattmåsar valde främst att häcka på de ytor, som trots det urusla förhållandet med nästan helt avsaknad av tillförlitligt hållbar is, ändå hade lyckats röjas av från vass och kavedun.

Många måsar ansträngde sig rejält för att försöka häcka på lokalen genom att bli tränga sig in och försöka ordna boplatser inne bland kavedun och vass. Detta medförde att ett antal par häckade på platser som var dolda och försvarade räknandet av de häckande paren. Ett exakt antal häckande måspar blir därför i princip omöjligt att redovisa för år 2008. Det största antalet skrattmåsar som räknades in vid strandängen under häckningssäsongens inledning var ca 2000 st, vilket skulle kunna tolkas som att **ca 1000 par häckade vid strandängen år 2008.**

För första gången valde skrattmåsar att även häcka på öarnas insida, d v s utefter den sk blå bården, och detta dessutom med god framgång.

Dessutom försökte fem par (1 par/plattform) häcka på av Järfälla kommun tidigare utlagda boplatzformar i den södra delen av Säbysjön. Endast ett av dessa par lyckades kläcka fram ungar (3 st), men tyvärr blev ungarna bara några få dagar gamla. Detta skrattmåspar gav dock inte upp utan gjorde ett nytt häckningsförsök på exakt samma plats på samma plattform. Även vid häckningsförsök nummer två lyckades måsparet få fram tre ungar. Denna gång blev ungarna ca två veckor gamla innan de var borta från plattformen. Troligen tagna av tex brun kärnhök eller en specifik och ökad gråhäger.

Den i år till stora delar uteblivna vassröjningen medförde således inte att skrattmåsar lämnade Säby strandäng, vilket givetvis var mycket positivt. Antalet häckande par minskade dock något och flera par valde i år att häcka på platser som tidigare inte uppfattats vara populära.

Strandängens öar bör, trots att måsar i år klarade av att häcka här, årligen vassröjas i den omfattning som JOK brukar klara av.

Ett eller flera års utebliven vassröjning medför att växterna/slyet hinner växa sig så grovt, att det blir omöjligt att avlägsna med lie.

JOKs ideella arbete måste i så fall kanske ersättas med anlita en entreprenör, vilket innebär att det går åt pengar som skulle kunna användas på annat sätt för att underhålla Säbysjöns våtmarker.

Tyvärr är möjligheterna till vassröjning på öarna inte bara beroende på JOKs kapacitet, utan också som vi fått lära oss på isförhållandet. Något som vi tyvärr tvingades konstatera i år. Ingen is—ingen vassröjning.

Det upplevs dock som mycket betryggande, att skrattmåsar numera är så väl knutna till Säby strandäng, att de fortsätter att häcka här trots en till stora delar utebliven vassröjning.

Häckningsresultat år 2008

Skrattmåsar vid Säby strandäng lyckades således bra med häckningen i år, trots att JOK:s vassröjning av deras häckningsöar bara kunde genomföras i begränsad omfattning.

Totalt kom **1100-1200 skrattmåsungar på vingarna**, vilket i princip är lika många som lyckades med detta åren 2006 och 2007.

Antal flygga skrattmåsungar och häckande par på öarna utanför Säby strandäng sedan måskolonin återetablerade sig vid Säbysjön efter ca 10 års frånvaro:

1997-	450-500 ungar	(ca 250 par)
1998-	minst 1200 st	(800-1000 par)
1999-	minst 2000 st	(ca 2000 par)
2000-	1750 st	(ca 1750 par)
2001-	1500-1700 st	(2200-2300 par)
2002-	1300-1500 st	(ca 2200 par)
2003-	800 st	(ca 2000 par)
2004-	minst 1000 st	(ca 1500 par)
2005-	300 st	(ca 1500 par)
2006-	1000-1100 st	(ca 1300 par)
2007-	1250 st	(1200-1300 par)
2008-	1100-1200 st	(ca 1000 par)

GRÅHÄGERN FORTSATTE ÄVEN I ÅR MED SITT FROSSANDE PÅ SKRATTMÅSUNGAR

Den gråhäger som utgjort en stor plåga för skrattmåsar vid Säby strandäng fortsätter med sitt udda födoväl – skrattmåsungar. För nionde året i rad påverkar denna unika individ bland gråhägrar skrattmåsarernas häckningsresultat mycket negativt.

Antalet skrattmåsungar, som aldrig får chansen att nå flygg ålder p g a hägerns frosseri, uppskattas till minst 200 st/år.

Eftersom gråhägern våldgästar skrattmåsarerna under ca 1,5 månad, och då tar minst 5 ungar/dag, blir antalet minst 225 dödade måsungar/år.

Plockar den ca 10 ungar/dag, tyvärr inte helt omöjligt, försvinner ca 450 måsungar varje år. Under de nio år, som gråhägern härjat i skrattmåskolonin, kan den totalt således ha tagit mellan 2000-4000 måsungar. Ett nästan svindlande stort antal.

Vid kontakt med andra ornitologer har hittills ingen av dessa kunnat påminna sig att en häger uppträtt så som individen vid Säby strandäng gör. Normalt lyckas skrattmåsar avvisa gråhägrar som försöker ta sig in i kolonin, men den unika hägern vid Säbysjön klarar man uppenbarligen inte av.

Gråhägrar skall ju också leva, och att dessa vid några tillfällen lyckats få tag i en annan fågelunge är ju helt acceptabelt, men att en enda gråhäger påverkar en skrattmåskolonis häckningsresultat så kraftigt, som individen vid Säby strandäng gör, är minst sagt olyckligt.

I det försämrade häckningsresultatet skall man även inkludera att skrattmåsarerna tvingas använda stor tid till att försöka driva bort gråhägern från kolonin. Värdefull tid går därmed förlorad, tid som istället skulle ha använts för att ordna mat till hungriga skrattmåsungar.

Många har ställt sig frågan hur gamla gråhägrar kan bli.

Frågar man skrattmåsarerna vid Säbysjön är svaret givet. Alldeles för gamla.

Enligt Ringmärkningscentralen blev den hittills äldsta gråhägern i Sverige 28 år och 4 månader. Eftersom denna rekordgamla individ inte dött på naturlig väg, utan skjutits till döds, skulle den egentligen blivit ännu äldre.

Säby strandängs skrattmåsar kan nog bara innerligt hoppas på att deras ovälkomna häger inte försöker slå nytt åldersrekord för arten.

BRUNÄNDER – MÅNGA HANAR, MEN FÅ HONOR

I Säbysjön började under 1990-talet riktigt många brunänder att samlas och detta under framför allt höstarna. Störst rapporterade antal är från 1995 då 520 st brunänder samtidigt rastade i södra delen av Säbysjön.

Numera utgör Säbysjön dessutom en av Upplands bästa lokaler för häckande brunänder, eftersom det konstaterats 8-10 st lyckade häckningar/år under de senaste åren.

Vid observationer av grupper med brunänder har, så länge som undertecknad kan minnas, könsfördelningen varit minst sagt ojämn. Antalet hanar har alltid varit många fler än antalet honor. Ofta har könsfördelningen varit så ojämn, så att det gått tio hanar på en hona.

Brunänder skiljer sig markant beträffande denna ojämn könsfördelning i förhållande till andra änder. Flertalet av dessa, som t ex gräsänder och krickor, är som regel redan utparade vid vårens inledning.

Under åren har åtminstone inte jag upptäckt någon märkbar förändring för brunänderna. Överskottet på hanar tycks bestå.

Men varför justerar inte naturen denna snedvridning som väl bör vara oönskad – eller kan brunand som art ha något att vinna på den ojämna könsfördelningen?

Undertecknad skulle därför med stort intresse ta del av resultatet från en test av en relativt nykläckt brunandskull, där man lyckats könsbestämma samtliga individer i kullen.

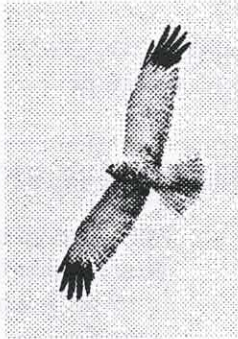
Finns den ojämna könsfördelningen redan i denna grupp av mycket unga brunänder? Om könsfördelning hos mycket unga brunänder skulle vara tämligen jämn, undrar man givetvis varför inte honorna når könsmogen ålder?

Svar på dessa frågor finns kanske redan någonstans och i så fall skulle det vara himla kul att få ta del av dessa.

POLYGAMI HOS BRUN KÄRRHÖK VID SÄBYSJÖN

Vid södra delen av Säbysjön har under några år en extremt ljus, och därför lätt igenkänd, brun kärrhökshane häckat.

Samme hane kom även denna vår tillbaka till Säbysjön. Likaså anlände i normal tid även en hona till lokalen.

Paret sågs under april månads inledning bygga bo i den sydligaste delen av sjön och häckningen bedömdes därmed vara påbörjad för paret.

I slutet av april observerades emellertid vid flera tillfällen två kärrhökshonor samtidigt i den sydligaste delen av Säbysjön.

Bl a iaktogs den 28/4 hur två stycken bruna kärrhökshonor samtidigt flög upp ur vassen för att möta den ljusa välkända kärrhökshanen, då denne anlände med föda som överlämnades till en av honorna.

En viss förundran gjordes över detta beteende och tanken på att den ljusa hanen höll sig med två honor började ta form.

Under april hade den ljusa hanen vid åtskilliga tillfällen observerats flygande med bomaterial i sydligaste delen av sjön, men fr o m den 1/5 började han tillsammans med en hona flyga in med bomaterial till östra delen av Säbysjön, mellan Kärleksön och sjöns utlopp.

Här byggde paret flitigt och att en häckning skulle påbörjas på denna plats var uppenbart.

INGEN HÄCKNING FÖR FISKGJUSARNA VID SÄBYSJÖN

Under sommaren 2007 häckade ett fiskgjusepar för första gången sedan mitten av 1940-talet framgångsrikt (2 st flygga ungar) på norra Järvafältet.

Tyvärr blåste boet, beläget vid Säbysjön, ner under den gångna vintern, vilket givetvis var olyckligt för gjusarna.

Dessa återvände i normal tid, dvs i början av april, och i mitten av månaden bestämde sig gjusarna för att börja bygga ett nytt bo och detta i samma tall som det förra var placerat.

Trots bobygge och även parning gick inte paret till häckning detta år.

Sannolikt berodde detta på att boet inte hann bli

Den ljusa hanen fortsatte, trots de ökade aktiviteterna vid östra delen av sjön, med att leverera föda till honan i sydligaste delen av Säbysjön fram till ungefär mitten av juni.

Därefter sågs, fram till de första dagarna i juli, den södra honan allt oftare jaga i bl a skrattmåskolonin vid Säby strandäng.

Efter den tidpunkten, i början av juli, upphörde aktiviteten för de bruna kärrhökarna i den sydligaste delen av Säbysjön, och därmed tvingas man konstatera att den ljusa hanen misslyckades få ungar flygga vid detta södra häckningsförsök.

Vid den ljusa hanens andra häckningsförsök, på östra sidan av Säbysjön, gick det däremot bra och i slutet av juli sågs fyra flygga ungar i närheten av boet.

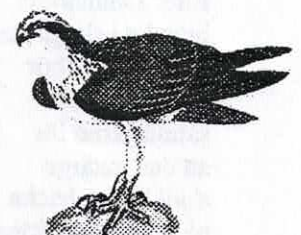
Tack vare att den aktuella bruna kärrhökshanen var känd på lokalen från tidigare år, och dessutom hade ett lite udda utseende (extremt ljus), kunde vi med 100 % säkerhet konstatera att polygami förkom vid Säbysjön år 2008.

Enligt "Rovfåglar i Europa" (B Gensböl) beskrivs att polygami kan förekomma hos brun kärrhök. Hur vanligt detta är, finns det dock ingen notering om.

För att kunna konstatera polygami underlättar det tveklöst om den aktuella hanen har ett tillräckligt avvikande utseende som gör att den med stor säkerhet kan skiljas från andra bruna kärrhökshanar.

klart i tid för att häckningen skulle hinna med. Paret fanns dock kvar under sommaren vid boet och passade då på att ytterligare bygga på detta. Samtidigt bevakade man boet och sågs ibland avvisa andra gjusar från Säbysjön.

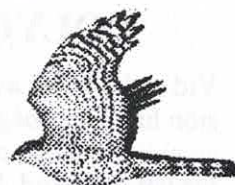
Nu kan vi och gjusarna bara hoppas på att det nya boet klarar kommande stormar och snöbelastning, så att nästa års häckning kan inledas på allra bästa sätt.

ÅTERFYND AV RINGMÄRKT SPARVHÖK

Källa: Tommy Eriksson

En sparvhök, som ringmärkts på norra Järvafältet 2007-06-30, återfanns, tyvärr död, på Själland (Danmark) 2008-04-12. Fågeln var trafikdödad.

MILJONER MED DJUR TRAFIKDÖDAS

Varje år dödas miljoner stora och små djur i trafiken. Bilförare, som krockar med något av de större vilda djuren, är enligt lag skyldig att anmäla det inträffade till polisen. Dock sker inte alltid detta och en representant från polisen anar att endast ca 50 % av t ex alla viltolyckor med rådjur anmäls.

År 2007 rapporterades 35 166 viltolyckor in till polisen och av dessa gällde 28 243 rådjur och 4 635 älgar.

Naturligtvis drabbas även små djur, inklusive fåglar, av trafikdöden. År 2003 beställde Göteborgs naturhistoriska museum en undersökning i samband med en utställning på temat "människans inverkan på djurlivet".

Naturvårdverket gjorde undersökningen, och följande resultat redovisades:

Hare: ca 78 000 st trafikdödas/år.

Grävling: ca 41 000 st trafikdödas/år.

Igelkott: ca 32 000 st trafikdödas/år.

Fåglar: ca 8 000 000 st trafikdödas/år.

PS: Förutom trafikens påverkan, med ca 8 miljoner dödade fåglar, **avlivar kattor ytterligare ca 10 miljoner fåglar/år.**

Uppgiften om kattornas dödande hämtad från boken "Flugsnapparens vita fläckar"- Forskningsnytt från djurens liv i svensk natur. Författare Staffan Ulfstrand.

Fakta angående vilolyckor

Enligt jaktförordningens § 40 ska olyckor där björn, varg, järv, lo, hjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår, örn samt ren skadats eller dödats snarast rapporteras till polisen.

Platsen för olyckan skall också märkas ut.

Du skall inte själv förfölja eller spåra ett skadat djur. Polisen kontaktar jägare med lämplig kompetens för att kunna hitta djuret.

Särskilda markeringsband för att märka ut olycksplatsen finns att hämta hos Bilprovningen. Kolla gärna detta när du visar upp din bil

HÄCKAR TRETÅIG HACKSPETT PÅ JÄRVAFÄLTET?

Under de senaste vintrarna har många fågelintresserade besökt Järvafältet för att skåda tretåig hackspett.

Eftersom det finns stora ytor med lämplig biotop, dvs skogar som bl a innehåller gamla och döende granar, undrar nog många om det t o m kan vara så att den tretåige inte bara är en vintergäst i området utan även häckar här.

Tyvärr finns inga rapporter om häckning/häckningsförsök i området under de senaste decennierna.

Efter sommarens bränder i skogarna nära Fäboda bör emellertid förutsättningarna för att den tretåige skall kunna häcka på norra Järvafältet blivit ännu bättre.

Tillgänglig dokumentation om äldre iakttagelser av tretåig hackspett som tyder på häckning/häckningsförsök på Järvafältet:

1964.03.15- hane och hona vid Väsby gård.

1965.01.09- 1 par vid Hägerstalund.

År 1976 sågs parande tretåiga hackspettar både i området mellan Nysved och Fäboda samt i sumpskogen söder om Väsby (Barsellpasset?).

De senaste vintrarnas observationer gäller, där könets kön bestämmas, alltid hanar.

Undertecknad känner tyvärr inte till någon lyckad häckning på Järvafältet, men det finns emellertid rykten om att detta skall ha förekommit.

Sitter någon inne på ytterligare kunskap om att tretåig hackspett häckat eller gjort häckningsförsök på Järvafältet, är det givetvis av stort intresse att få ta del av dessa uppgifter.

Många myrspovar

Myrspov har alltid utgjort en raritet för Järvafältet. Under åren 2001-08 observerades i alla fall arten årligt, men då ofta bara med några få individer vid varje obstillfälle.

År 2004 sågs emellertid två stora grupper (30 + ca 100 st) med myrspovar sträcka över Väsby gård respektive Säbysjön.

På Järvafältet har rastande myrspovar noterats vid max fem tillfällen.

Under våren 2008 observerades fyra grupper sträckande myrspovar över norra Järvafältet:
2008.04.16 9 ex. sträckte över 30-meterskärret.
2008.04.16 11 ex. sträckte över Ravalen.
2008.04.19 12 ex. sträckte över Översjön.
2008.05.05 7 ex. sträckte över Säby strandäng.
Noterbart är att den grupp med 9 st myrspovar plus en storspov, som sträckte över 30-meterskärret den 16/4, även sågs passera över Svartsjövikens ca 35 minuter innan obsen gjordes på norra Järvafältet.

Under sommaren/hösten 2008 sågs ännu flera myrspovar:

Den 15/7 sträckte en grupp med 85 st myrspovar över Ravalen.

Den 3/8, då unikt många arktiska vadare sträckte över vårt område, observerades 30-50 st myrspovar över 30-meterskärret. Dessutom sträckte en grupp med ca 20 st myrspovar över 30-meterskärret den 16/8.

En myrspov rastade på Barkarbyfältet den 17/8.

Rödspov på Säby strandäng

Vid Naturskyddsföreningens (Jakobsbergsavdelningen) kvällsexkursion till Säby strandäng den 5/6 upptäckte exkursionsledaren Erik Almlöf (naturligtvis även JOKare) en rastande rödspov (adult i häckningsdräkt) på strandängen. Rödspoven, som stannade kvar på strandängen t o m den 8/6, sågs ofta alldeles nedanför obsplatsen norr om strandängen.

Med tanke på den lite udda tiden för rödspovens besök på strandängen, men även på av fågelns utseende, diskuterades om den aktuella rödspoven var av rasen "Islandica". Denna rödspovsras häckar på bl a Island och Lofoten. Med hjälp av foton på strandängens rödspov kan man förhoppningsvis klara ut rastillhörigheten. En uppgift som föräras SOF:s RK.

Rastande rödspovar på Säby strandäng:

1997.05.09: 1 ex. rastade på Säby strandäng.
2000.04.20: 1 ex. rastade på Säby strandäng.
2005.07.22-29: 1 ad +3 juv rast Säby strandäng.
2008.06.05-08: 1 ex. rastade på Säby strandäng.

Dubbelbeckasinspel vid 30-meters

På kvällen den 12/5 hörde Johan Wallin en spelande dubbelbeckasin i 30-meterskärret, på östra sidan av Igelbäcken och norr om 30-metersstigen. Dubbelbeckasinen hördes därefter under morgon och kväll den 13/5 samt under morgonen den 14/5.

Även våren 2007 hördes en dubbelbeckasin i 30-meterskärret, men då satt denne betydligt längre söderut och ganska nära dämnet i Igelbäcken.

Vi får väl hoppas att den tvååriga trenden förlängs och att vi i framtiden ofta får njuta av dubbelbeckasinspel i 30-meterskärret, något som tidigare upplevts alltför sällan.

1973.04.26-27: 2 ex. spelade i 30-meterskärret.
1996.05.21-22: 1 ex. spelade i 30-meterskärret.
2007.05.17: 1 ex. spelade morgon och kväll i 30-meterskärret.

Dessutom hördes en spelande dubbelbeckasin vid Säby strandäng den 12/5 1997.

Efter 1990 har dessutom höstobservationer av arten gjorts vid nio tillfällen på norra Järvafältet. Aktuella lokaler för dessa obsar var Säby strandäng, 30-meterskärret, Väsby sjöäng samt ängen öster om Lilla Viby.

Kornknarr och vaktel i 30-meterskärret

Kornknarr hördes den 3/6 och vaktel den 8/6 vid 30-meterskärret. Tyvärr var de bara några få som lyckades höra någon av dessa fåglar eftersom dessa snabbt sträckte vidare.

Kustlabb över Säby strandäng

Järvafältet har väl aldrig gjort sig känt för sina sträckande labbar, men vid något mycket enstaka tillfälle händer det trots allt att en labb passerar över området.

För första gången på fjorton år observerades en kustlabb (mörk fas), som "Matte" Weiland upptäckte sträcka över Säby strandäng den 22/5.

Samtliga kända observationer av kustlabbar på Järvafältet:

1989.05.06 1 ex. sträckte vid Älgkärrstippen.
1989.05.11 1 ex. över Jakobsbergs Centrum - alldeles utanför Järvafältet.
1994.10.02 1 ex. (ljus fas) sträckte över Älgkärrstippen.
2008.05.22 1 ex. (mörk fas) sträckte över Säby strandäng.

Den trogne kärrsångaren på plats

Även detta år fanns en kärrsångare på den vanliga platsen alldeles söder om Järfälla kyrka. Invid en hårt trafikerad gatukorsning, och mitt emot en bilverkstad, kämpade den otroligt tappre kärrsångaren genom intensiv sång försöka överrösta allt trafikbuller och locka till sig en hona.

Kärrsångare har årligen, sedan mitten av 1980-talet, troget återkommit till denna plats.

JOK-bladet delade för några år sedan ut en tapperhetsmedalj åt den envise kärrsångaren, som trots att man för något år sedan t o m asfalterade en cykelbana nästan rakt genom hans revir, vägrar att överge sin "hemmaplan".

Trots att undertecknad inte besökt särskilt många av världens alla kärrsångarerevir, vågar jag nog ändå gissa på att det revir som kärrsångaren vid Järfälla kyrka kämpar så otroligt starkt för, måste vara ett av de allra sämsta i hela världen. Åtminstone med mänskliga ögon sett.

Tyvärr har väl hittills aldrig någon häckning kunnat konstateras på den aktuella lokalen, men eftersom arten så troget återvänder hit bör man väl kunna tolka detta som att lyckade häckningar genomförts vid flera tillfällen.

Det går bra för brunänderna i Säbysjön

Brunänderna fortsätter att trivas i Säbysjön och i år har 9-10 kullar häckat i södra delen av sjön.

Den tydligt positiva utvecklingen, med ett märkbart ökat antal häckande brunänder vid lokalen, startade år 2004 och Säbysjön utgör numera en av Upplands allra bästa lokaler för häckande brunänder.

Häckningsresultat vid Säbysjön åren 2004-08:

2004- 4 kullar
2005- 7 kullar
2006- 9 kullar
2007- 9 kullar
2008- 9-10 kullar

Häckningsresultat vid Ravalen åren 2004-08:

2004- 1 kull
2005- 4 kullar
2006- 0 kullar
2007- 1 kullar
2008- 1-2 kullar

Snatteränderna har etablerat sig på allvar

År 2005 konstaterades den första lyckade häckning av snatterand på Järvafältet sedan 1960 (Ravalen).

Snatteränder hade fram till år 2005 observerats relativt sparsamt på norra delen av Järvafältet. Vid Råstasjön har dock större samlingar med snatteränder noterats under höstarna sedan ett tiotal år tillbaka.

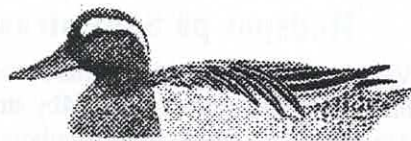
Snatteränderna har efter den lyckade häckningen år 2005 verkligen etablerat sig vid Säby strandäng och södra delen av Säbysjön. År 2006 upptäcktes 2 kullar och år 2007 minst 4 kullar i detta område.

I år slog snatteränder nytt rekord genom att visa upp 8-9 kullar vid södra delen av Säbysjön.

Vid Råstasjön konstaterades en lyckad häckning sommaren 2008, vilket bör vara den första någonsin för lokalen.

Andrikt på Säby strandäng

Den 10/4 2008 kunde ett imponerande stort antal arter ses på Säby strandäng för då fanns följande tio arter änder på lokalen: Bläsand, Snatterand, Kricka, Gräsand, Stjärtand, Årta, Skedand, Brunand, Vigg och Knipa.

Grågåsetableringen på norra Järvafältet

Grågässens etablering vid Säbysjön fortsätter, men den går ganska så långsamt.

Artens första lyckade häckning (1 par) vid sjön konstaterades år 2003 och även år 2005 genomfördes en lyckad häckning här. År 2006 misslyckades grågässen, men år 2007 fick två par fram flygga ungar.

I år (2008) häckade för första gången tre par grågäss framgångsrikt vid sjön.

Trenden kan således benämnas som långsamt positiv för grågässens etablering på norra Järvafältet.

Långstannande trastsångare i 30-meterskärret

För andra året i rad valde en trastsångare att stanna kvar under en längre tid på norra Järva. I år både hördes och sågs en ofta mycket ivrigt sjungande trastsångare den 16/5 – 8/6 i 30-meterskärret. Där uppehöll den sig i ett till storlek mycket begränsat buskage vid Igelbäcken.

I fjol (2007) fanns en trastsångare under tiden 20/5 – 25/6 vid Finnängen, norr om Säbysjön.

Observationer av trastsångare på norra Järvafältet under 2000-talet:

2001- 1 ex/2003- 2 ex/2005- 2 ex/2006- 1 ex
2007- 1 ex och 2008- 1 ex.

Busksångarna fortsätter gäcka oss

Under några dagar i mitten av juni år 2007 satt 2-3 st busksångare och sjöng vid Björkeby-skolan i Barkarby. Eftersom denna lokal ligger, som vi JOKare säger, på fel sida av E18 (motorvägen) räknas inte denna till Järvafältet och därmed platsar inte dessa busksångare på JOKs listor/artförteckningar.

Även under år 2008 fortsatte busksångarna med att gäcka oss JOKare.

Den 4/6 hörde Nicklas Johansson en sjungande busksångare från sin bostad nära Jakobsbergs centrum.

Platsen för årets busksångare är bara ca 700 meter från E18 och gränsen till Järvafältet. Eftersom busksångarna i Barkarby år 2007 befann sig ca 1 km från norra Järva, så går det ju som man brukar säga i alla fall åt rätt håll. Nästa år sitter väl busksångaren bara 100 m från norra Järvafältet.

Senast en busksångare hördes på Järvafältet var i närheten av Skogvaktarkärret år 1997. Det senaste fyndet av busksångare på norra Järvafältet gjordes juni 1989 (30-meterskärret).

Häckningsrekord för rörhöna

Vid Säby strandäng inklusive öarna utanför strandängen häckade under 2008 flera par rörhöns än vad som någonsin noterats vid Säbysjön.

I slutet av juli sågs minst 27 st rörhöneungar i området utanför Säby strandäng och antalet häckande par bör ha varit 6-7 st.

Vid Ravalen häckade i år 2 par rörhöns.

Många sothönor

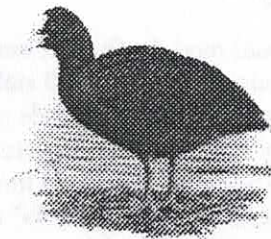
Flera fågelarter minskar i vårt land, men det finns dock även arter som definitivt ökar och en av dessa är sothöna.

I JOKs sammanställning från 1968 redovisas att sothöna på den tiden häckade allmänt i Ravalen, Säbysjön, Lötsjön och Råstasjön. Sothönor häckar även idag allmänt vid ovan nämnda sjöar och detta förmodligen i ett betydligt större antal än under 1960-talet.

Vid framför allt Ravalen har antalet häckande sothönepar ökat och dessa är idag så många att de är i princip omöjliga att räkna.

Den 5/8 2008 räknades emellertid antalet sothönor i Ravalen av Lars Frankenberg och summan som han då fick ihop var 456 st, vilket måste vara ett nytt rekord för antalet sothöns vid någon av Järvafältets sjöar.

Sothöna har under de senaste decennierna etablerat sig som häckfågel även vid Översjön, Väsby sjöäng, IKEA-pölen och Djupan.

TIDIGA VÅRFÅGLAR

Under de senaste åren har det diskuterats om, och i så fall hur, den s k växthuseffekten kommer att påverka flyttfågelnas ankomsttid på våren.

Är det rent av möjligt att denna effekt redan börjat märkas beträffande flyttfågelnas?

På Järvafältet noterades under den gångna våren mycket tidiga, ibland rekordtidiga, s k ankomstdatum för följande flyttfåglar:

- 2/4 brushane
- 5/4 stenskvätta
- 6/4 mindre strandpipare
- 8/4 fisktärna
- 16/4 myrspov
- 5/5 gök

IMPONERANDE STRÄCK AV ARKTISKA VADARE

Den 3/8 passerade ett mycket ovanligt och imponerande stort sträck med arktiska vadare över norra Järvafältet.

Mellan kl 09:50 – 12:00 observerades nio grupper med totalt ca 430 vadare.

Av dessa sträckande 430 vadare observerades ca 370 st över 30-meterskärret och ca 60 st över norra Ravalen.

I de sträckande vadarflockarna, där tyvärr flera passerade på för långt håll/hög höjd för att göra säkra artbestämningar, kunde dock minst 100 st kustpipare, ca 30 st myrspovar och minst 10 st kustsnäppor säkert artas.

Dessutom passerade 2 st småspovar över 30-meterskärret.

Beträffande kustsnäppa har denna art endast observerats vid ett tillfälle tidigare på norra Järvafältet, 1997.06.01 då ca 300 st kustsnäppor sträckte över norra delen av Säbysjön.

Rikligt med sträckande vadare observerades denna dag (3/8) även över Angarn, Ekerö och Lidingö.

I samband med det för vårt område imponerande vadarsträcket den 3/8 ställde nog många frågan varför detta inträffade just denna dag. **Tommy Eriksson och Svante Söderholm** hade därför vänligheten att försöka förklara detta på JOKs "Anslagstavla" (Hemsidan) och i följande text finns delar av deras förklaringar.

Det är känt att vadare sträcker på bred front i riktning mot sydväst från sina arktiska häckningsplatser. Man känner ju också till att vadarsträcket ofta koncentreras till vissa sk sträckleder som t ex utefter kustlinjer och stora sjöar. Dessutom påverkas de sträckande fåglarna av vissa vädersystem. Huvudriktningen är dock sydvästlig och fåglarna tvekar inte att flyga över land om förhållandena så kräver detta. Detta gör ju t ex de arktiska vadarna när de passerar över delar av Ryssland och Finland innan de når fram till Finska viken, Bottenhavet och Östersjön.

En avgörande förutsättning, för att vi skall kunna upptäcka de arktiska vadarna på sträck, är att det är "lågt i tak" eller att det är rejäl motvind, så att fåglarna väljer att sträcka på en relativt låg nivå. Detta gäller oavsett om fåglarna sträcker längs kusten eller in över land.

Under natten/förmiddagen vid den aktuella dagen, med onormalt många sträckande vadare

över Järvafältet, låg ett regnområde över norra Uppland och längs kusten norrut.

En bedömning är att detta regnväder utgjorde en avgörande faktor till att vadarna sträckte över vårt område.

De arktiska vadarna på väg mot sydväst råkade förmodligen på regnområdet i höjd med norra Uppland eller södra Norrland och då valde fåglarna att undgå regnet genom att flyga söderut. När dessa passerat regnområdet, beläget över Uppland, återupptog fåglarna sin sträckriktning mot sydväst, vilket medförde att dessa kom att passera över bl a Angarn och Järvafältet.

Under den aktuella dagen gjordes inga onormala observationer av sträckande vadare i inlandet. Detta berodde förmodligen på att vädret snabbt förbättrades under förmiddagen, vilket i sin tur medförde att de sträckande vadarna tog sig upp på en högre höjd där dessa blev osynliga för oss skådare.

Var hade de arktiska vadarna startat?

Svante Söderholm presenterade på JOKs "Anslagstavla" en spännande teori om de arktiska vadarnas "resväg".

Här redovisas ett sammandrag av Svantes teori, som främst riktar sig mot varifrån de aktuella vadarna påbörjat den etapp, som förde dessa över bl a Angarn och Järvafältet den 3/8.

Om man antar att vadarna flyger med en hastighet på ca 70 km/tim, och att dessa startade i soluppgången (ca 04:30 svensk tid), hade de flugit omkring 5-6 timmar när de passerade över Angarn och Järvafältet. Uträknat blir detta en distans på ca 40 mil, vilket ger en etappstart vid ca Helsingfors. Detta om vadarna kom från NNO-O. Svante menar dock att det kan finnas en annan möjlig startpunkt, som bygger på att det inte finns så många lämpliga lokaler för rastande vadare i Helsingforsområdet, och att fåglarna därför startat sin etapp ett helt dygn tidigare.

Det är ju numera välkänt att t ex kustsnäppor och myrspovar kan flyga långa sträckor non-stop, och därmed är det ju fullt möjligt att de vadare som passerade över vårt område på förmiddagen den 3/8 flugit i ca 30 timmar. Detta innebär att fåglarna kan ha avverkat (med tidzoner inräknat) ca 220 mil.

Och vad ligger ca 220 mil nordost om Stockholm? Man hamnar då mitt i häckningsområdet Novaja Zemlja- Jamalhalvön. Onekligen fascinerande.

MYCKET ÄR POSITIVT, MEN DET FINNS ÄVEN NEGATIVA SKEENDEN I NORRA JÄRVAS FÅGELFAUNA

Det är ju alltid så mycket trevligare att få berätta om positiva händelser och detta gäller även beträffande fåglarna och deras leverne på Järvafältet. Man skall därför inte blunda för att områdets fågelfauna även uppvisar negativa förändringar som inte överensstämmer med vad som är önskvärt. Därför presenteras här några negativa förändringar för ett antal Järvaarter, en del av dessa förändringar är förhoppningsvis bara tillfälliga, medan andra tyvärr kan vara mera bestående.

Järpe

Hittills i år finns ingen rapport om järpe i området och under de senaste åren har endast några mycket få observationer gjorts.

Eftersom det finns flera områden med mycket lämplig biotop på norra Järvafältet finns trots allt en hyfsad god förhoppning om att arten fortfarande existerar som häckfågel i vårt område.

Storlom

Storlommar (1 par) har sedan åtskilliga år tillbaka häckat vid Översjön.

Vid Säbysjön konstaterades den första lyckade häckningen för arten år 1989. Från år 1997 har varje år två par försökt häcka vid Säbysjön.

I år tvingade vi konstatera att inget av Järvafältets tre häckande lompar fick någon unge. Så dåligt resultat har endast noterats en enda gång tidigare (år 2002) under perioden med tre häckande storlompar i området.

Någon enkel förklaring till årets misslyckande för lomparna finns väl inte.

Störningar från t ex tjuvfiskare uppfattas vara i nivå med de senaste åren.

Endast vid ett tillfälle (år 1997) lyckades områdets samtliga tre par (2 par i Säbysjön + 1 par i Översjön) få ungar på vingarna.

Svarthakedopping

JOKs "egen fågel" svarthakedoppingen tycks ha oerhört svårt för att återvända och bli en stadigt häckande art på Järvafältet.

På den gamla och för svarthakedoppingarna mycket goda tiden, i slutet på 1960-talet, häckade 15-20 par svarthakedoppingar i Säbysjön.

Efter dessa gyllene tider för arten noterades en allmän och omfattande minskning i hela landet. Från början av 1990-talet och fram till dagens datum har tyvärr endast några mycket enstaka häckningar konstaterats i Ravalen och Säbysjön.

Eftersom svarthakedoppingarna numera gärna väljer att häcka i konstgjorda vatten, som t ex ofta i fiskfria golfbanedammar och arrangerade skiltvatten, har det funnits en förhoppning om att arten skulle kunna etablera sig vid Väsby sjöäng, Bögs våtmark eller i Djupan.

Tom dammarna vid Häggviksavfarten borde kunna passa för doppingarna.

Hittills har inte svarthakedoppingarna hittat fram till dessa möjliga lokaler, och därför ser läget således inte så särskilt ljus ut för att JOK inom snar framtid skall få tillbaka sin egen dopping som årligt häckande på Järvafältet.

Småfläckig sumphöna

Fram till år 2006 gjordes årligen flera observationer av småfläckig sumphöna på norra Järvafältet. Störst antal (5 st) noterades åren 2000, 2001 och 2004.

Varken år 2008 eller år 2007 rapporterades någon småfläckig sumphöna i området, vilket givetvis är negativt.

Framtiden för arten i vårt område är ovisst.

Mindre strandpipare

Arten återkommer varje år, sedan ca tio år tillbaka till Säby strandäng, men har bara vid ett tillfälle (år 2000) lyckats få ungar flygga.

Under åren 1995-2003 häckade mindre strandpipare ofta framgångsrikt inne på E18-krossens område. Detta område är numera exploaterat.

Lyckade häckningar har i sk modern tid även genomförts vid Väsby sjöäng (1994) och vid Häggviksavfartens dammar (1998).

Det är således några år sedan (2003), som en lyckad häckning för mindre strandpipare konstaterades på Järvafältet.

Vi får väl hoppas på att de stadigt återvändande mindre strandpiparna till Säby strandäng snarast möjligt kommer att lyckas med häckningen. Om inte detta sker bör risken vara stor för att dessa lämnar strandängen för att i stället försöka häcka på någon annan och bättre lämpad lokal.

Hornuggla

Under de senaste 10-15 åren har arten stadigt minskat på norra delen av Järvafältet och idag tvingas man tyvärr inse att hornugglor inte längre häckar här. Då arten häckade på norra Järva skedde detta relativt ofta i någon skogsdunge vid Barkarby flygfält.

Lyckligtvis fortsätter hornugglor att än så länge nästan varje år häcka på södra Järvafältet. I år konstaterades en häckning i närheten av Skogvaktarkärret.

Göktyta

I år gjordes ett mycket begränsat antal observationer av göktytor och samtliga av dessa i princip under artens sk sträcktid.

Någon häckning har ej rapporterats och artens förekomst på Järvafältet har under åren stadigt minskat.

Enligt JOKs sammanställning från 1968 häckade göktyta vid den tiden tämligen allmänt på Järvafältet.

Gulärta

Gulärta av den sydliga och mera sällsynta rasen har under ett par decennier häckat vid Molnsätra och Säby strandäng.

Under samma period har enstaka häckningar/häckningsförsök även konstaterats vid 30-meterskärret, Väsby sjöäng och Finnängen.

Under de senaste åren har antalet häckande par vid Säby strandäng stadigt minskat från som mest närmare 10 par till årets 1-2 par.

På övriga lokaler, förutom Molnsätra där fortfarande 2-3 par årligen häckar, saknas numera häckande gulärtor.

Vid 30-meterskärret fanns dock 1-2 revirhävande hanar i år, men ingen häckning kunde konstateras.

Kärrsångare

Antalet observationer av kärrsångare har under de senaste åren varit trist få på norra Järva och det är endast i området vid Järfälla kyrka och vid den relativt närbelägna Bällstaån som kärrsångare årligen återkommit. Övriga observationer av arten i området är mera tillfälliga.

Det upplevs som en aning oroande att området endast har stadigt återkommande kärrsångare vid en enda lokal, som dessutom är kraftigt påverkad av trafikbuller och förväntad exploatering.

Skäggmes

Skäggmes observerades för första gången på Järvafältet 1988 och detta efter flera milda vintrar i landet, något som bidrog till att antalet skäggmesar kunde öka rejält vid bl a Tåkern och Hjalstaviken. Denna ökning utgjorde grunden för att arten skulle kunna sprida sig till många lokaler i vår del av landet. Skäggmesarnas antal vid Säbysjön har aldrig varit särskilt stort, men som mest ändå uppemot 30 individer.

Skäggmesarna har visat sig känsliga för kalla vintrar och efter varje sådan vinter har antalet skäggmesar minskat kraftigt i vårt område.

Arten har efter "premiären" 1988 häckat relativt ofta vid t ex Säbysjön och de senaste konstaterade häckningarna på denna lokal genomfördes av några få par åren 2004 och 2005.

Efter den ganska kalla vintern 2005-06 har populationen ännu inte hämtat sig vid Säbysjön. Eftersom de senaste vintrarna 2006-07 och 2007-08 var mycket milda bör detta ha gynnat skäggmesarna och en ökning borde därför kunna förväntas i vårt område.

Entita

Entita har under flera decennier bedömts häcka relativt sparsamt i på Järvafältet.

Situationen för arten får nog tyvärr anses ha försämrats ytterligare under de senaste åren.

Eftersom JOKs vinterfågelmatningar besöks av entitor vågar man väl ändå tro att några par fortfarande häckar i t ex våra sjöars strandskogar.

Hämpling

Arten har väl aldrig, åtminstone inte på åtskilliga år, varit någon vanlig häckfågel på Järvafältet.

Tyvärr upplevs det dock som att antalet observationer av hämplingar vid häckningstid under de senaste åren nästan helt saknas, vilket givetvis är negativt.

Rosenfink

Arten har allt sedan mitten av 1990-talet tydligt minskat och detta inte bara på Järvafältet utan också på många andra platser i landet.

Järvafältets första rosenfink observerades år 1968 i 30-meterskärret. Därefter blev arten allt vanligare i området och bl a noterades en häckning vid Jägarkullen, Säbysjön.

Numera, d v s under de senaste åren, utgör arten en raritet i området och endast någon enstaka rosenfink observeras varje år.

FÅGELSKÅDNINGENS DAG 11/5

JOK bjöd som vanligt på aktiviteter vid "Fågelskådningens dag", ett arrangemang som enligt SOF firade 20-års jubileum år 2008.

JOK har, enligt vad undertecknad minns, genomfört exkursioner m m under så gott som samtliga av dessa 20 år.

I likhet med de flesta åren utgjordes huvudaktiviteten av en fågelvandring med start från Bögs gårds parkering.

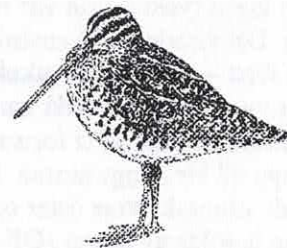
Med exkursionsledaren **Rickard Dahlén** i spetsen sökte sig den ca 25 personer stora gruppen långsamt skådande till Ravalens sydände. Vid sjön observerades bl a skäggdopping, brunand, brun kärrhök, vattenrall, silltrut, parande fisktärnor, säv- och rörsångare samt gärdsmyg. Under vandringen sågs/hördes bl a stenskvätta, svartvit flugsnappare och ärtsångare.

Även Väsby sjöäng besöktes och där observerades en sittande ormvråk, ett snatterandspår, grönbena och enkelbeckasin.

Dessutom upptäcktes årets första tofsvipeungar.

Fågelskådningens dag avslutades som brukligt är vid Naturskolan, Väsby gård där diverse läsvärt material om fåglar presenterades. En hel del snack med fågelintresserade om våra bevingade vänner hanns också med innan Fågelskådningens dag 2008 kunde läggas till handlingarna.

Totalt deltog ca 35 personer vid JOKs aktivitet, där Rickard med assistans av bl a Ari Mättä och undertecknad samt flera andra JOKare, förhoppningsvis gemensamt bidrog till den trivsamma stämning som alltid råder vid JOKs sammankomster.

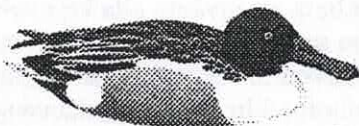

VÅRENS KVÄLLSVANDRINGAR VID SÄBY STRANDÄNG

Minnesanteckningar från kvällsvandringarna vid Säby strandäng, ledda av **Tommy Eriksson** med assistans av bl a **Olle B**, **Tommy Carlsson** och **Anders Lindberg**:

24/4 (30-35 deltagare)

Årets första grågåskull (4 pull), sked- och snatteränder, krickor, kniphona som kikade ut ur ett bohål där en lyckad spillkråkehäckning noterades år 2007, storlommar – Säbysjöns båda häckande par pålitligt på plats, brun kärrhök (hane) jagande över skrattnåskolonin, brushane (hane), enkelbeckasiner, skogssnäppor, dvärgmå (4 st).

8/5 (ca 30 deltagare)

Årtapar, mindre strandpipare, brushanar, fiskgjuseparet, brun kärrhök och så storlommarna förstås.

15/5 (20-25 deltagare)

Skedand, snatterand, rörhöna, mosnäppor – 9 st på Säby strandäng, nötskrika som plundrade ett stjärntmesbo vid Säby gårds damm- stor dramatik, "tutande" rördrom- tyvärr långt mellan tutningarna, fiskgjuse, brun kärrhök och givetvis också storlom.

Tommy Eriksson med assistenter tackar alla övriga JOKare som deltagit på kvällsvandringarna och gjort dessa till mycket trivsamma möten, både för oss själva och förhoppningsvis för alla andra (d v s även "icke-JOKare") som sökte sig till strandängen för att njuta av lokalens fågelfauna.

TRIVSEL OCH TRÄNGSEL PÅ "BENKES" VANDRINGAR

Vårens två sista söndagsvandringar, ett mångårigt samarangemang av JOK och Naturskyddsföreningen i Sollentuna, lockade till sig rekordmånga fågelintresserade.

Med som vanligt **Bengt Sundberg** som ledare deltog både den 30/3 och den 29/4 ca 45 personer, vilket verkligen vittnar om att intresset för fåglar numera är glädjande stort.

Öland 16-20/5 – 2008

Deltagare: Rickard Dahlén, Hans Elleby, Harald Ehrenborg, Stig Holmstedt (ledare), Björn Lindkvist, Jukka Markkanen, Olle Mauritzon, Dag Rådström, Lars Sandwall och Kenneth Sjögren.

17/5 Södra udden var dimmorgårdad så vi gav oss ganska omgående till Södra och Mellersta lunden för att lyssna efter *sommargylling*. Så småningom kom två fåglar igång mycket bra och på relativt nära håll. En större rundvandring gav också några *kattuggleungar* samt bl a *härm-* och *gransångare* i flera exemplar.

Ett larm om en brandkronad kungsfågel från "Ventlinge badplats" vållade stor förvirring eftersom ingen tycktes veta var nämnda badplats låg. Det visade sig så småningom att vi kört rätt först – det var helt enkelt Ventlingedungen som avsågs – men då var vi redan urreless på att snurra runt så vi fortsatte norrut i stället, upp till Hörninge mosse. Denna nyrestaureerade våtmark, strax öster om Borgholm, har aldrig besökts av någon JOK-tur förut. Nu fanns här i alla fall inte färre än tre *aftonfalkar* samt därtill en hanne av *ängshök* och en adult *havsörn*.

När vi nu redan var så långt norrut beslöt vi att göra den stora traditionella norrsvängen. Vid Egby udde fanns en *roskarl* och två *kustsnäppor* och vid Petgårde hördes en *pungmes* samt sågs två *gråhakedoppingar*, två par *årtor* och en *havsörn*.

Vid såväl Södviken och Hallnäs udde som vid Böda Camping var det skäligen tomt, men på återvägen, vid Kapelludden, såg vi i alla fall tre *jordugglor*, en *ängshökhanne*, ett par *stjärtänder*, en *rödspov* och en *blåhake*. Den senare hoppade helt öppet på stranden.

Middagen intogs som traditionen bjuder på JOKs stamlokal Pappa Blå i Borgholm.

18/5 Nu var det klart väder på Södra udden och vi hängde snabbt in en *svartbent strandpipare*, en *myrsnäppa*, en *kustsnäppa*, en *roskarl*, en *stenfalk* och en *rörhöna*, den senare i pölen på Säludden.

Vid Sebybadet fanns det fler vadare – två *myrspovar*, fyra *kustsnäppor* och inte färre än tio *myrsnäppor*.

En kort spaning från min nybyggda takplattform i Mellstaby gav en *blå/stäpphök* samt en *lärkfalk* och vid Segerstad, från vägen, såg vi både *röd* och *brun glada* samt en *havsörn*.

Stenåsabadet visade upp sex *hornuggelungar* och när vi for över Alvaret efter Möckelmossen såg Hans och jag plötsligt en *härfågel*, nära och parallellt med vägen, men tyvärr på kontrakurs. Trots att vi anordnade ett drev var den som uppslukad av marken.

En sen lunch intogs på Stentippen vid Lenstad varifrån vi tubade in en *havsörn*, en *fiskgjuse*, fyra *ormvråkar*, en *duvhök*, en *sparvhök*, tre *ängshökar* och en *obestämd falk*. Två *rapphöns* stöttes och en *göktyta* ropade.

Lenstads träsk gav ytterligare en *göktyta*, men just inget annat.

Dagen avslutades vid Beijershamn där det sågs två *småsnäppor* bland massor av *mosnäppor*, *grönbenor*, *brushanar*, *enkelbeckasiner* och *gulärlor*. En *mindre hackspett* hördes trumma.

19/5 I Näsby letade vi förgäves lundsångare och härfågel, men vid Södra udden fanns en *mindre flugsnappare* och en *rosenfink*.

Vi vandrade sedan ut till Albrunna kalkbrott där vi såg minst sex par *gråhakedoppingar*.

Letande efter höksångare stod nu som nästa programpunkt och vi begav oss därför upp till staketet i nordvästra delen av lunden.

Vi spelade med MP3-spelaren utan större framgång, men så plötsligt ropade Björn att han sett en sångare som var alldeles röd på undersidan. Jag gick dit och se – efter en kort stund kom en *rödstrupig sångare* fram och exponerade sig fint i ett träd. Snabbt larm och sedan var det bara att invänta alla kryssarhungliga skådare som successivt anlände med tungorna släpande i marken..... Stor folkfest förstås – den suraste ornitolog blir som en sydlänning när han får kryssa.

Lasse Larsson tyckte att detta var vårens dittills bästa art. JOK strikes again !

Som grädde på moset fick vi faktiskt några skymtar även på *höksångare* innan vi av bara farten drog vidare till Olstorp för att där lyssna på en flitig *vaktel*, ganska svårfunnen på Öland denna vår.

20/5 Sista morgonen stod vi på udden och kompletterade artlistan. Bl a noterade vi fem *sjöorrar*, två *tobisgrisslor*, två *tordmular*, en *sillgrissla* samt en del sträckande *prutgäss* och *vitkindade gäss*.

Som avslutning vandrade vi vid Kungsgården och lyssnade just på en *rosenfink* då vi fick larm om en *turturduva* bara några hundra meter längs vägen mot Ås.

På hemvägen tittade vi på en *dammsnäppa* vid Skåra viltvatten utanför Nyköping, en värdig avslutning på en som vanligt mycket fin JOK-resa.

Det var inte utan att man kom att tänka på Örjan Holms klassiker "Åk med JOK om du är klok!"

Totalt drog vi in 166 arter.

Stig Holmstedt

Båtexcursion till Roten, Norrsten, Stridsbådan och Abborren 2008-05-25

Deltagare: Daniel Andersson, Lars Friberg, Percy Fredriksson, Stefan Kyrklund, Björn Lindkvist, Ari Määttä, Anders Sennmalm och Ulf Svahn.

Efter förra årets improviserad excursion inom JOK enades flera av oss att vi skulle göra ett nytt försök att uppleva en riktig alkakoloni. På papperet verkade också den besökta ön Stora Roten samt även Norrsten intressanta utifrån ett tättingsperspektiv.

Det relativt begränsade antalet tordmular och ingen sillgrissla 29 april gjorde att vi enades om att försöka senare i maj. Målarter var naturligtvis alkorna, men förhoppningar fanns om sjöfågel och influget från öst.

Solen sken från en klarblå himmel och det var ganska lätta vindar vilket gav en perfekt vädermässig inramning. Dock kanske inte för inblåsta tättingar, men man kan inte få allt.

Första stopp gjordes på Stora Roten för att försöka lyssna efter sångare. Och sångare fanns det men tyvärr bara av lokal karaktär. Karaktärsfågel var ärtsångare. Vid ett kort stopp på en fin utsiktsplats över havet i perfekt medljus ropar Stefan Kyrklund ut sträckande lom. Efter kontroll visade det sig vara en islom med efterföljande storlommel. Islommen bestämde till svartnäbbad. Den gav fint prov på islommarnas flytkaraktärer och kunde följas under flera minuter. Även smalnäbbad simsnäppa och kustpipare kunde läggas till listan på detta stopp.

Efter Roten var nästa stopp Norrsten. En bra ö men utan det nedslag av intressanta tättingar som vi hade hoppats på. Den ligger dock helt rätt som första ö i havsbandet.

Ari lyckades locka fram en gransångare som sedan sjöng flitigt. Sjungande näktergal var också en udda observation. På ön med närliggande skär fick vi 3 av dagens 5 säkra par av

häckande kustlabb. Ätminstone en var av ljus fas. Även ros Karl fanns, förmodligen häckande på två ställen.

På vägen från Norrsten gick vi via Stridsbådan mot Abborren. Det visade sig vara helt rätt då Stridsbådan med intilliggande skär var fulla med alka. Hundratals med tordmule gav fantastiska möjligheter till observationer från alla håll. Inblandningen av sillgrissla var mellan 5 och 10 procent.

Även vid Abborren var det fullt med tordmule och även här inblandad med sillgrissla. Totalt sågs säkert 500 tordmule och tiotals med sillgrissla.

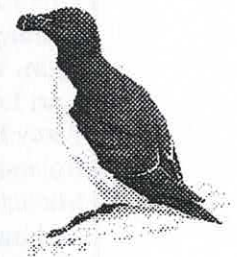
Även Hållskären hade häckande tordmule.

Tobisgrissla fanns i stora antal utan att nå förra årets upplevelse vid Understen. Totalt sett blev det en upplevelse av rang. På vägen tillbaka flög ett ejdersträck med tusentalet gudingar. En upplevdes vid tillfället som sannolik praktejder och larmades artbestämning osäker.

Utöver stora flockar av svarta och ejder tillsammans med kricka, gräsand, stor- och småkrak, alfågel, vigg och knipa gav det en hyfsad sjöfågellista. Dock saknades sjöorre.

Totalt blev det 58 arter, vilket var i nivå med förra årets 57.

Ulf Svahn

Värstingtoppen

Året har hittills varit riktigt artrikt på norra Järvafältet vilket också visat sig på "Värstingtoppen". Genom observationer av bl a flera arter arkiska vadare, sjöorre, ägretthäger, sommargylling och dubbelbeckasin har flera av "Värstingarna" lyckats öka på sitt artantal.

"Drömgränsen" 200 norra-Järvakryss har hittills under året nåtts av:

Gunnar Siljestrand	-Art nr 200 blev Ägretthäger den 19/4.
Percy Fredriksson	-Art nr 200 blev Sommargylling den 30/5.
Michel Goiny	-Art nr 200 blev Dubbelbeckasin den 13/4.

Värstingtoppens 2008-09-01

Olle Bernard	233 arter –	senaste Järva X: Ägretthäger	2008-04-19
"Matte" Weiland	230 arter –	senaste Järva X: Kentsk tärna	2008-08-18
Johan Wallin	226 arter –	senaste Järva X: Svärta	2008-05-04
"Rulle" Jarvad	222 arter –	senaste Järva X: Kustsnäppa	2008-08-03
Tommy Eriksson	216 arter –	senaste Järva X: Kustsnäppa	2008-08-03"
Classe" Cronlund	214 arter –	senaste Järva X: Svarthuvad mås	2007-04-29
Kjell Bergman	213 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-05
Björn Wester	213 arter –	senaste Järva X: Myrspov	2008-08-17
Holger Stenson	211 arter –	senaste Järva X: Prutgås	2007-10-07
"Micke" Björklund	208 arter –	senaste Järva X: Gravand	2006-05-09
Göran Frisk	208 arter –	senaste Järva X: Silvertärna	2007-05-13
Rikard Dahlén	207 arter –	senaste Järva X: Kustpipare	2008-08-13
Anders Nyberg	205 arter –	senaste Järva X: Ägretthäger	2008-04-19
Anders Wahlstedt	203 arter –	senaste Järva X: Sjöorre	2004-05-02
Gunnar Siljestrand	203 arter –	senaste Järva X: Kustsnäppa	2008-08-03
Rolf Kåsjö	202 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-27
Bo Hallman	202 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Lars Friberg	202 arter –	senaste Järva X: Sjöorre	2004-05-02
Tommy Carlsson	202 arter –	senaste Järva X: Kustsnäppa	2008-08-03
Björn Weiland	201 arter –	senaste Järva X: Strandskata	2005-06-22
Kari Lahti	201 arter –	senaste Järva X: Spetsbergsgås	2006-12-26
Percy Fredriksson	201 arter –	senaste Järva X: Kustsnäppa	2008-08-03
Roland Sjöquist	200 arter –	senaste Järva X: Biätare	2000-08-05
Michel Goiny	200 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2008-04-13
Joakim Kling	199 arter –	senaste Järva X: Kornknarr	2006-05-21
Nicklas Johansson	199 arter –	senaste Järva X: Sommargylling	2008-05-30
Jukka Markkanen	198 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2008-05-14
Lars Imby	198 arter –	senaste Järva X: Myrspov	2008-08-16
Svante Söderholm	195 arter –	senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-10-27
Gustaf Gidlund	194 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-09
Göran Lettstrand	194 arter –	senaste Järva X: Sjöorre	2008-05-11
Herbert Baumann	194 arter –	senaste Järva X: Gräshoppångare	2008-05-25
Torbjörn Andersson	193 arter –	senaste Järva X: Ägretthäger	2008-04-19
Bengt Sundberg	191 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-01
Kjell Yngerskog	191 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-28

JOK:s svarthakedopping,
i form av klisterdekal, kan köpas av:
Olle Bernard, Roland Jarvad,
Mats Weiland och Bengt Sundberg.
Pris: 10 kr/st

VARFÖR SÄLJER INTE IKEA FÅGELTORN?

Vid planeringen av ett nytt fågeltorn vid Säbysjön önskade man sig ibland att IKEA sålde monteringsfärdiga sådana och att det bara var till att stega in och köpa sig ett lämpligt torn. Eftersom IKEA-Barkarby inte ligger så många stenkast från Säbysjön, borde väl möbelföretaget redan kunnat inse behovet av bra och lättmonterade fågeltorn och därför omedelbart börjat planera tillverkning och försäljning av sådana.

JOK-bladet erbjuder förslag på ett antal olika torn typer, och dessutom namngivit dessa i överensstämmelse med IKEAs sedvanliga namnval på sina produkter:

"GLADAN"

Ett fågeltorn med två våningar där endast glada skådare är välkomna.

Sura skådare kan efter medgivande av glada dito, och om tillräckligt utrymme finns, få tillstånd att besöka tornets nedre plan.

"MEDLJUS"

Detta fågeltorn blir nog en av IKEAs största och mest geniala fullträffar genom åren.

Det vet tusan hur Kamprads tekniker lyckats få till ett fågeltorn, där man alltid och åt alla väderstreck konstant har medljus. Det måste vara någon form av elektroniskt ljusfenomen.

"MOTLJUS"

Denna skapelse utgör nog däremot ett av möbeljättens allra största floppar eftersom det alltid, var och hur man än väljer att placera detta, drabbas av motljus.

Eftersom tornet "Motljus" därmed blivit rejält svårsålt finns det numera alltid med på IKEAs reor, där det kan köpas för vrakpris.

"SVINDEL"

Detta fågeltorn är så högt så att ingen normalt funtad människa vågar sig upp. Utan hyfsad kikare är det dessutom i princip omöjligt, p g a den höga höjden, att se ända ner till marken.

"SPILLKRÅKAN"

Ett torn som byggts av material som tål spillande av alla i marknaden förekommande drycker och pålägg.

Golvbräderna har dessutom försetts med ett sprillans nytt patent, som gör att en tappad smörgås aldrig kan landa med den s k smörsidan nedåt. F-n vet hur det går till, men det har kanske något med magnetism att göra. Tornet är således extremt väl anpassat för småbarnsfamiljer på skådarutflykt.

"STORTRAPPEN"

Fågeltorn med extra bred trappa, nästan bredare än själva tornet.

"SVÅRTAN"

Detta fågeltorn tillverkas endast i svart färg och är därmed mycket väl kammoflerat - åtminstone nattetid.

Tornet kan dessutom med fördel användas på fågellokaler där det är svårt att få bygglov, och där den enda praktiska lösningen är ett s k svartbygge.

"PRUTGÅSEN"

Ett fågeltorn byggt enligt modell lågbudget. Här har man valt att pruta bort all lyx och bli ersatt trappa med repstege.

Räckena på utsiktsplattformen har för övrigt ersatts med elstängsel, vilket enligt den ekonomiskt ansvariga garanterat förbilligar såväl produktion som underhåll. Slitaget på ett elstängsel bör i princip vara omätbart.

"BRANDKÅREN"

Detta torn har, förutom en trappa av normal typ, även försetts med en s k brandstång som underlättar snabb evakuering från tornets övre plan. Kan vara ytterst värdefullt för s k artjägare, som akut behöver lämna tornet och snabbt glida ner utefter stängen på väg mot nya kryss.

"RULLE"

Ett synnerligen modern fågeltorn som inte döpts efter någon JOKare, vilket någon kanske trodde, utan för att det utrustats med rulltrappa. Dessutom står tornet på hjul och kan därför enkelt(?) rullas iväg till en för tillfället bättre fågellokal.

□□□□□□□□

Det ryktas dessutom att konstruktören av IKEAs kanske största storsäljare, bokhyllan "Billy", jobbar frenetiskt på att bygga ett fågeltorn i form av en gigantisk bokhylla enligt Billy-modell.

Målsättningen är att det nya "Billy-tornet" skall bli stilledande för fågeltorn under många år framåt och dessutom marknadsföras på den internationella marknaden.

Det ryktas att.....

liten tuva ofta stjälpes stor Lasse sägs det, men ibland kan även hala spångar i Hjalstaviken vara lika förödande. **Lasse Imby** har till allas glädje repat sig efter vinterns trista olycka, som tyvärr medförde ett benbrott, och är som vi brukar säga "äter med i matchen".

PS: Till Lasses försvar, som ung ivrig och talangfull fågelskådare, bör ändå tilläggas att han efter vurpan och benbrottet fullföljde olycksdagens skådning, tills han äntligen nådde målet och kunde årskryssa skägges. *Sens moral:* En JOKare avbryter inte sitt skådande bara för ett benbrott.

Lars Friberg har en kamera, som han kan fotografera åtta och en halv bild per sekund med. Den alltid lika nyfikne vännen av ordning undrar vad Lars gör med alla sina halva bilder. Varför lägger han inte ut några av dessa på sin hemsida? En del av dessa foton, med "kapade" motiv, kan ju åtminstone vara halvroliga.

vare sig McDonald eller Max i Barkarby klarar av att leverera en "Gunnar special". Detta är ju minst sagt märkligt efter **Gunnar Siljestrands** mångåriga marknadsföring av sin egen patenterade special-macka som toppas med pålägget köttbullar och rödbetsallad.

när **Holger Stenson** gör ett besök på Konsum, händer det inte alltför sällan, att han spontant inhandlar en gammal klassisk maträtt som alltid serveras med rödbetor och ibland även ett stekt ägg.

Vän av ordning undrar om **Holgers** spontana inköp kan kallas för en impÖLShandling.

det finns JOKare med så bra minne, att de t o m klarar av att komma ihåg så långt tillbaka, som då **Gunnar Siljestrands** tyckte att det var alldeles för långt för att åka till Uppsala bara för att titta på en styttlöpare.

Vän av ordning kan bara konstatera att tider förändras, precis som **Gunnar**.

PS: Styttlöparen besökte Uppsala i april 2004.

Järfälla kommuns myggodling i 30-meters-kärret nästan håller norrlandsklass. Jo, men visscht! Men bara nästan.

vissa fjärilssamlare är så nervöst lagda så att de t o m har fjärilar i magen. Men detta gäller givetvis inte den alltid lika stoiskt lugne **Lasse Imby**.

Dag Rådström under våren genomgick en omfattande personlig ornitologisk utveckling som främst resulterade i att han äntligen blev medlem i JOK.

Utav bara farten valdes **Dag** dessutom vid vårens årsmöte till ny ordförande i Stockholms Ornitologiska Förening.

den sedan åtskilliga år tillbaka avsatte fikachefen "**Lasse**" **Imby** helt plötsligt gjort myteri och försökt ta tillbaka fikachefstiteln. Genom att införa ett helt nytt och i för sig mycket generöst fikaprogram enligt modellen – fika kl 09, påtår kl 10, fika kl 11, påtår kl 12, fika kl 13 o s v – tror **Lasse** att han skall lyckas återta makten över kafferasterna. Men var tog fågelskådandet vägen? Finns det inte risk för att mängden med termosar och kaffeångor skymmer alla fåglar?

Säby strandäng är den enda lokal i Sverige (ja kanske t o m i hela Europa) varifrån det larmats skedsnäppor.

Hur är det PR-folket säger: All reklam är bra, även om den är dålig och ibland t o m en liten aning missvisande.

Och hur var det en stort saknad **Povel Ramel** sjöng: "Allting kan man sälja med mordande reklam – kom och köp konserverad gröt." Men kan man verkligen sälja **Säby strandäng** som **Europas bästa skedsnäppelokal**. Njaa, det är väl kanske ändå lite tveksamt. Åtminstone fram till dess att den första skedsnäppan setts rasta på lokalen.

AC:n i **Kjell Bergmans** bil la av precis lagom till sommaren.

Utän AC tvingades **Kjell** därför att köra hela sommaren med till max "påslaget" **KD** (= KorsDrag).

Järvafältet och JOK försöker fortsätta med trenden att "bjuda in" mer eller mindre exklusiva fåglar till området för att vara med och fira landets **Nationaldag** (6/6).

I år gästades Järvafältet av en **rödspov** (kanske var den t o m av rasen "Islandica"), som generöst visade upp sig nära obsplatsen på **Säby strandäng**.

Bland tidigare **Nationaldagsgäster** kan nämnas **vit stork** (2004), **mindre skrikörn** (tyvärr ej godkänd av SOF:s RK – felaktig bedömning enligt flera av observatörerna) samt **sommargylling** och **kornknarr** (2005).

vän av ordning oroar sig för att Lasse Imby är den som har omformat ett gammalt känt ordspråk, om fåglarna i skogen, till följande: "Det är bättre med en fjärl i håven än tio på ängen".

Lasse meddelar lyckligtvis, vid en snabbt arrangerad presskonferens, att han aldrig ens varit på ängen och att detta rykte därför är helt poänglöst.

Kenneth Sjögrens hund "Tuva" vägrar att ställa upp som rondellhund vid Hjalstavikens Hårbyparkering, eftersom hon är rädd för att missa alldeles för många Järva-kryss om hon under långa tider skall vara utlokaliserad till Hjalsta.

Däremot har hon nästan lovat att ställa upp om det blir en rondell vid 30-metersparkeringen, eftersom hon redan tillbringar så mycket av sitt dyrbara hundliv på denna lokal.

Svenska Dagbladet i en artikel, som bl a berättade om fågelfaunan på Järvafältet, informerade om att **rödspårven minskat i landet**. På Järvafältet har vi hittills aldrig sett en enda rödspår, men under vintersöndagar brukar en rödluva ofta observeras mycket nära Naturskolans kafé vid Väsby gård.

Vissa vill göra gällande att det är Lasse Imby som iklätt sig rollen som rödluva. Om detta verkligen är sant, får vi innerligt hoppas på att Lasse inte har oturen att möta "Stora stygga vargen" i skogen på vägen till fiket.

PS 1: I Club 300:s medlemstidning "Roadrunner" presenterade man för några år sedan, under rubriken "Smulor med stil", Lasse Imbys **röda luva**. Då kom man till den slutsatsen, att Lasses mössa var mera lämplig som miniryssa eller fågelholk, än som tomteluva.

PS 2: Vän av ordning undrar om inte Lasses röda luva skulle fungera allra bäst som tjurfångare.

Stefan Lundberg i radions "Naturmorgon" kämpade hårt för att göra blodigeln till Sveriges populäraste djur och detta inte minst genom att påminna om dess historiskt välkänt goda förmåga att bota mot hemoroider.

Stefan, som i likhet med alla andra manliga JOKare, är en gentleman ända ut i fingerspetsarna, lät naturligtvis programmets kvinnliga reporter få bada för att få nöjet att utgöra lockbete för blodiglar. Och detta lyckades – blodvite uppstod i direktsändning, och blodiglarnas popularitet har nog aldrig varit större i landet än efter Stefans starkt "bloddrypande" radioinsats.

Tomas Strid ägnar så mycket tid åt fiskskådning att han fått ihop ca 70 st fiskkryss i Sverige*. Detta avslöjades i Naturskyddsföreningens medlemstidning nr 3/2008 och där framgick att ett av Tomas tyngre(?) kryss är en på västkusten egenhändigt uppmetad "Randig sjökock". Det här, att meta upp en randig sjökock, låter ju mest som en skröna eller åtminstone som en rätt välsaltad Göteborgsvits. Hur många ben hade då den blåvitrandiga sjökocken? Kanske två stycken, nedstoppade i välnötta träskor storlek 45, och på huvudet en klassiskt framåtstukat kockmössa. Och vad serverar man till "Randig sjökock"? Kanske rutig potatis med småprickig sås? * Enligt Naturskyddsföreningen har hittills 240 fiskarter observerats i Sverige.

"**Matte**" Weiland ser rött så fort som han hör talas om att det ses en rödspov på Järvafältet. Åtminstone har "Matte" hittills aldrig lyckats se någon rödspov i området eftersom han begåvats med en unik och sällsynt övermännisklig kraft som styr iväg honom till främmande ort, så fort som en rödspov närmar sig Järva.

samme "**Matte**" som ovan haft åsikter om brister i BMS-rapporteringen gällande Järvafältets senaste rödspov. Varför JOKs nästa utskick till "**Rulle**" Jarvad skall omhändertas av Posten i Sollentuna och stämplas med "Retur - adressaten Ökänd" och stoppas i närmaste Citymail-brevlåda, har hittills ingen lyckats komma på. Det kan väl aldrig vara så att "Rulle" missade att larma ut rödspoven och därför bestraffas av Postens tjänstemän. Knappast. "Rulle" är ju en välkänt mycket pålitlig "larmare", som t o m klarar av larma ut fåglar i någon annans namn, vilket brukar vara mycket uppskattat av alla, utom den oinvidige person som "Rulle" tjuvlånat namnet av.

Bosse Hallman gått på en riktig blåsning, som visade sig vara ett så kraftigt oväder att det skapade en tromb.

Tromben, som drabbade Bosse i samband med skådning vid Fysingen/Ströms gård den 30/6, skapade ett oljud då den drog fram som Bosse aldrig tidigare hört maken till.

Dessutom kapade tromben en massa träd, ryckte upp enar, skalade grenar på ekar- grenar och bråte flög 200 meter upp i luften.

Vi i JOK är givetvis tacksamma för att Bosse inte följde med upp på 200 meters höjd, för hur skulle han då ha tagit sig ner.

några av JOKs cineaster envist försökt framhäva att det gjordes mycket bättre svenska filmer förr i tiden.

Efter att, under en svettigt het juli-eftermiddag, "avnjutit" den svartvita filmen "I djur och skur" från 1953, känner man sig med miss viss tvekan beredd att hålla med.

Den aktuella filmens verkliga höjdpunkt är den scen, där Povel Ramel spelade parningsugen gluttsnäpphane och dansade runt en på huk stående Sigge Furst, som spelade gluttsnäpphona. Att denna scen dessutom var inspelad mellan Riksmuseets fågelmontrar bidrog givetvis att filmens kvalitet nådde svindlande höjder.

Povel Ramel var ju fågelintresserad vilket bl a resulterade i låtar som "Tjo va de livat i holken" och inte minst i "Småfåglarne".

I den senare sången presenterar Povel, med god hjälp av Martin Ljung, fortfarande oupptäckta fågelarter som t ex rostskarv, mittbena, taltrut, kanonfink och lutsångare.

Percy Fredriksson håller på att sopa banan med alla medtävlare i årets upplaga av "Upp-X" och detta trots att han i detta sammanhang bor så ocentralt som i Kista.

Om Percy har tillräckligt med flås för att under hösten klara av ytterligare några raska förflyttningar till norduppland, och dessutom ut till några av landskapets öar, så kommer ingen att kunna plocka segern av honom.

Det är då betydligt tveksammare om han kan klara hem en trippel, d v s förutom "Upp-X-mästare" även vinna både norra och södra Järva-Championatet.

Att kombinera skådning på uppländska öar och på Järva-fältet kan innebära vissa strategiska problem, och eftersom konkurrensen tycks vara synnerligen hård på Järva i år, kan det nog bli alldeles otroligt svårjobb för Percy att ta hem en åtråvärd trippel.

"Matte" Weiland under sommaren lekt Cowboy och då försökt dressera korna vid torpet i Närke till att lära sig stänga omkull traktens jaktorn.

Vän av ordning har uppfattat situationen som att "Matte" tycks ha fått ett horn i sidan till några av traktens jägare. Och kollar man alldeles särskilt noga på "hornet i sidan", kan man nog upptäcka att detta utsmyckats med en snyggt ingraverad kungsörn av Närkerasen.

vi, t o m vi JOKare, drabbas av allt flera gifter. Ett av dessa, som under de senaste åren spridit sig som en verklig farsot, är det gift som ofta benämns för aviavgift. Kallas också för betalningsavgift och faktureringsavgift.

Giftet drabbar oss på så sätt att vi måste betala för att få betala – t ex din faktura. Aviavgiften leder ofta till en ilsket molande och obetalbar huvudvärk.

Vägverket fått in ett förslag om att sätta upp vägmärken/trafikskyltar som skall varna för äldre.

Vän av ordning vill bara meddela att det inte är någon av JOKs många seniorer som lämnat in detta förslag, även om det nog finns en och annan som anser att sådana skyltar skulle passa utomordentligt bra vid 30-meterskärrets parkering.

forskarna under augusti presenterade nya rön som nästan fick hela världen att häpna. Man anser sig nu veta att barn, uppfödda med en hund i hemmet, löper 30 % större risk att senare i livet bli grymt "bra" snarkare. Med erfarenhet av många resor med skådar-kompisar, oftast JOKare, kan undertecknad bara dra den enkla slutsatsen att många JOKare måste vara uppfödda tillsammans med en hund, kanske t o m i en hundkorg. En och annan JOKare, utrustad med extra hög snarkningsvolym, får man förmoda vara uppfödda i en kennel.

JOK-bladet 2/2008

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av bl a Rikard Dahlé, Tommy Eriksson, Stig Holmstedt, Ulf Svahn och Svante Söderholm samt som vanligt av ett stort antal mycket ivriga ryktesspridare.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.